

#SOTEU

EUROOPA LIIDU OLUKORD 2021

15. SEPTEMBER

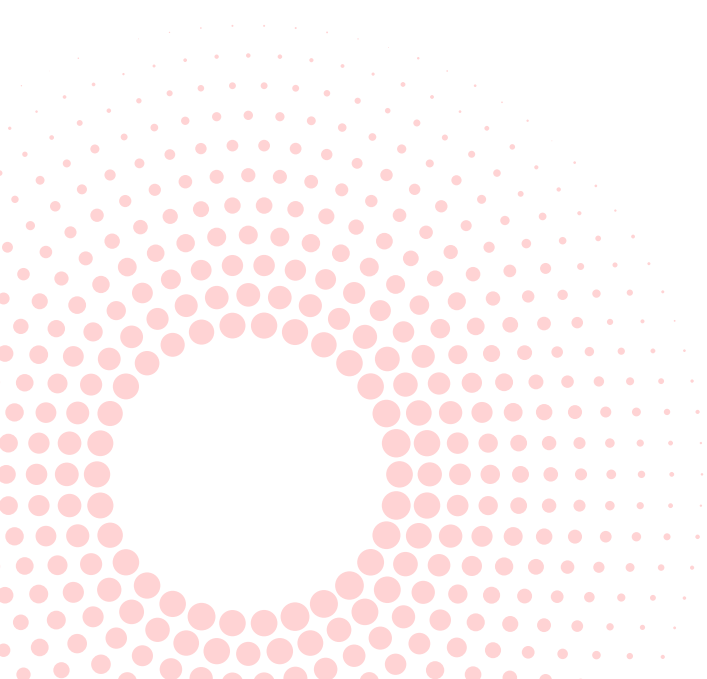
Euroopa Komisjoni president
URSULA VON DER LEYEN

Iga aasta septembris peab Euroopa Komisjoni president Euroopa Parlamendi ees kõne olukorrast Euroopa Liidus. Kõnes tehakse kokkuvõtte aasta jooksul saavutatust ja esitatakse prioriteedid eelolevaks aastaks. Samuti räägib president sellest, kuidas Euroopa Komisjon kavatseb tegeleda Euroopa Liidu kõige pakilisemate probleemidega. Kõnele järgneb parlamendi täiskogu arutelu. See avab dialoogi Euroopa Parlamendi ja nõukoguga komisjoni järgmise aasta tööprogrammi ettevalmistamiseks.

Lissaboni lepingule tuginev kõne olukorrast Euroopa Liidus on ette nähtud 2010. aastal sõlmitud Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkuleppega, milles on muu hulgas sätestatud, et Euroopa Komisjoni president saadab Euroopa Parlamendi presidendile ja nõukogu eesistujariigile kavatsusavalduse, kus kirjeldatakse üksikasjalikult meetmeid, mida komisjon kavatseb õigusaktide või muude vahendite näol võtta kuni järgmise aasta lõpuni.

Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen pidas oma teise kõne olukorrast Euroopa Liidus 15. septembril 2021.

Kogu materjal on kättesaadav aadressil <http://ec.europa.eu/soteu2021>.

SISUKORD

2021. AASTA KÕNE.....3

KAVATSUSAVALDUS PRESIDENT DAVID MARIA SASSOLILE JA PEAMINISTER JANEZ JANŠALE.....21

SAAVUTUSED.....26

1. JUHTROLL ÜLEMAAILMSEST TERVISEKRIISIST
VÄLJUMISEL.....29
2. AJALOO LINE PÖÖRDEPUNKT NEXTGENERATIONEU ...35
3. KESKKONNAHOIDLIKUMA, DIGITAALSEMA JA SOT-
SIAALSELT ÕIGLASEMA EUROOPA KUJUNDAMINE42
4. GEOPOLIITIKA PANDEEMIAJÄRGSES MAAILMAS.....56
5. ÜHISELT EUROOPA TULEVIKKU KUJUNDAMAS.....62

AJATELG.....63

**EUROOPA LIIDU
OLUKORD**

2021. AASTA KÕNE

ELI ÜHINE TUGEV VAIM

Sissejuhatus

Lugupeetud president
Austatud parlamendiliikmed

Palju on inimesi, kel on tunne, et nende elu on pausile pandud, samas kui maailm liigub kiirkäigul.

Vahel on sündmuste tempot ja väljakutsete suurust raske hoomata.

Samas on see olnud ka järelemõtlemise aeg. Mõned inimesed on oma elu ümber hinnanud, teised on laiemas ringis arutanud vaktsiinide jagamise ja ühiste väärtuste üle.

Kuid vaadates tagasi möödunud aastale, näen ma täna Euroopat, kus kõike on tehtud südamega.

Robert Schuman on öelnud: „Euroopa vajab hinge – ideaali – ja poliitilist tahet selle ideaali teenimiseks.“

Viimase 12 kuu jooksul on Euroopa teinud need sõnad teoks.

Just siis, kui sind
pannakse proovile,
tuleb välja sinu
tõeline olemus ja
hing.

Viimaste sajandite suurimas üleilmses tervisekriisis otsustasime ühendada jõud, et igal pool Euroopas oleks võrdne juurdepääs elupäästvale vaktsiinile.

Viimaste kümnendite sügavaimas üleilmses majanduskriisis otsustasime ühendada jõud taasterahastu „NextGenerationEU“ näol.

Ja läbi aegade tõsisemas keskkonnakriisis otsustasime ühendada jõud ja sõlmisime Euroopa roheline kokkuleppe.

Seda tegime me koos: komisjon, parlament ja 27 liikmesriiki. Ühe Euroopana. Ja me võime olla selle üle uhked.

Paraku ei ole koroona möödas.

Kuni pandeemia levib, püsib ühiskonnas lein. Paljud südamed on purunenud, paljud eluteed on katkenud ja noortele me kaotatud aega tagasi anda ei saa. Me seisame silmitsi uute ja püsivate probleemidega maailmas, mis on killustunud ja kus taastumine on ebaühtlane.

Seega ei ole põhjust kahelda: ka järgmine aasta kujuneb proovikiviks.

Kuid ma usun, et just siis, kui sind pannakse proovile, tuleb välja sinu tõeline olemus ja hing.

Kui ma vaatan kogu Euroopa Liitu, siis tean, et Euroopa tuleb katsumustega toime.

Mulle annab kindlustunde inspiratsioon, mida me saame Euroopa nooremalt põlvkonnalt.

Sest Euroopa noored seisavad empaatia ja solidaarsuse eest.

Nad usuvad, et meie vastutame planeedi eest.

Ja kuigi nad tunnevad muret tuleviku pärast, on nad täis otsustavust muuta see paremaks.

Meie liit saab tugevam, kui see on meie järgmise põlvkonna nägu: mõtle, otsusekindel ja hooliv, väärtustepõhine ja julge oma tegudes.

Selline suhtumine on järgmise 12 kuu jooksul olulisem kui kunagi varem. Seda sõnumit kannab ka kavatsusavaldus, mille ma saatsin täna hommikul president Sassolile ja peaminister Janšale, et visandada meie järgmise aasta prioriteetidid.

KEERULISTES OLUKORDEDES JA TAASTUMISES ÜHINENUD EUROOPA

Austatud parlamendiliikmed

Pandeemias on aasta pikk aeg.

Kui seisin Teie ees 12 kuu eest, ei teadnud ma, millal – või isegi kas – me saame COVID-19 vastase ohutu ja tõhusa vaktsiini.

Kuid kogu kriitikast hoolimata on Euroopa täna maailma liidrite hulgas.

Üle 70% ELi täiskasvanutest on täielikult vaktsineeritud. Ja jällegi olime kogu kriitikast hoolimata ainsad, kes jagasid ülejäänud maailmaga poolt oma vaktsiinitoodangust. Eurooplastele on saanud üle 700 miljoni doosi ja üle 700 miljoni doosi on läinud rohkem kui 130 riiki väljaspool Euroopat.

Me oleme ainus piirkond maailmas, kes on suutnud seda teha.

Pandeemia on maraton, mitte sprint.

Me tegime
seda õigesti,
tegime seda
euroopalikult.

Me järgisime teadust.

Me täitsime oma lubadused Euroopas. Me täitsime oma lubadused maailmas.

Me tegime seda õigesti, tegime seda euroopalikult. Ja see töötas!

Kuigi meil on igati põhjust olla rahul, ei ole meil põhjust loorberitele puhkama jääda.

Meie esimene ja kõige pakilisem prioriteet on kiirendada ülemaailmset vaktsineerimist.

Kuna madala sissetulekuga riikides manustatakse alla 1% kogu maailma vaktsiinidoosidest, on ilmne, kui suur on ebaõiglus ja kui pakiline see küsimus on. See on üks meie aja suurimaid geopoliitilisi probleeme.

Euroopa tiim toetab miljardi euro suuruse investeeringuga mRNA vaktsiinide tootmist Aafrikas. Me oleme juba lubanud tarnida 250 miljonit doosi väljapoole ELi.

Võin aga täna öelda, et komisjon annetab järgmise aasta keskspaigaks veel 200 miljonit lisadoosi.

See on investering solidaarsusse, aga ka ülemaailmsesse tervishoidu.

Teine prioriteet on jätkata jõupingutusi siin Euroopas.

Näeme, et liidus on vaktsineerituse tasemes murettekitavaid erinevusi.

Seepärast tuleb vaktsineerimise tempot hoida.

Ja Euroopa on valmis. Oleme kindlustanud 1,8 miljardit lisadoosi. See on piisav nii meie kui ka meie naabruskonna jaoks, kui peaks vaja olema tõhustusdoose. Peame tegema kõik võimaliku, et see ei muutuks vaktsineerimata inimeste pandeemiaks.

Viimane prioriteet on tugevdada meie valmidust pandeemiaks.

Eelmisel aastal ütlesin, et aeg on luua Euroopa terviseliit. **Täna täidame selle lubaduse. Teeme seda ettepanekuga luua ELi tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutus.**

Sellest saab oluline vahend, mis aitab meil tegeleda tulevaste terviseohtudega varem ja paremini.

Meil on innovatsiooni- ja teadussuutlikkus, erasektori teadmised ning pädevad riiklikud asutused. Nüüd peame kõik selle ühendama, ka ulatuslikud rahalised vahendid.

Seepärast teen ettepaneku **uueks tervisealaseks valmisoleku missiooniks, kus osaleb kogu EL**. Seda tuleks aastani 2027 toetada Euroopa tiimi investeringutega mahus 50 miljardit eurot, **et ükski viirus ei muudaks eales kohaliku epideemiat ülemaailmseks pandeemiaks**. Suuremat kasu investeringutest ei ole võimalik saada.

Austatud parlamendiliikmed

Töö Euroopa terviseliiduga on suur samm edasi. Ja ma soovin tänada Euroopa Parlamenti toetuse eest.

Oleme näidanud, et üheskoos tegutsedes suudame tegutseda kiiresti.

Võtame näiteks ELi digitõendi.

Praeguseks on kogu Euroopas loodud üle 400 miljoni tõendi. Selle süsteemiga on ühendatud 42 riiki neljas maailmajaos.

Meie tegime selle kohta ettepaneku märtsis.

Teie toetasite seda!
Kolm kuud hiljem oli see kasutuses.

Tänu ühistele pingutustele tegi Euroopa selle lihtsalt ära, samal ajal kui ülejäänud maailm ainult rääkis sellest.

Tänu ühistele
pingutustele tegi
Euroopa selle
lihtsalt ära, samal
ajal kui ülejäänud
maailm ainult
rääkis sellest.

Me tegime palju asju õigesti. Me lõime kiiresti eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu. Sellest toetati rohkem kui 31 miljonit töötajat ja 2,5 miljonit ettevõtet kogu Euroopas.

Saime oma õppetunni, kui olime liiga killustunud ja aeglast.

Erinevus ei saa olla selgem: eelmine kord kulus euroala SKP kriisieelsele tasemele jõudmiseks kaheksa aastat.

Seekord eeldame, et 19 riiki jõuab pandeemiaeelsele tasemele sel aastal ja ülejäänud järgmisel aastal. **Euroala kasv ületas viimases kvartalis nii USA kui ka Hiina oma.**

Kuid need on alles esimesed sammud. Finantskriisi õppetunnid peaksid olema hoiatuseks. Siis kuulutas Euroopa end võitjaks liiga kiiresti ja me pidime selle eest maksma. Me ei korda sama viga.

Hea uudis on see, et taasterahastust „NextGenerationEU“ investeerime nüüd nii lühiajalisse taastumisse kui ka pikaajalisse heaolusse.

Tegeleme majanduse struktuursete probleemidega tööturureformidest Hispaanias pensionireformideni Sloveenias või maksureformini Austrias.

Me investeerime seninägematul viisil 5G kasutuselevõttu ja kiudoptikasse. Kuid sama tähtis on investeerida digioskustesse. See vajab liidrite tähelepanu ja struktuurset dialoogi kõrgemal tasemel.

Meie tegevus on selgeks suunanäitajaks ühtviisi nii turgudele kui ka investoritele.

Kuid tulevikku vaadates peame mõtlema ka sellele, kuidas kriis on mõjutanud meie majandust alates suurenenud võlakooormast kuni erineva mõjuni eri sektoritele või uute tööviisideni.

Selleks alustab komisjon lähinädalatel uuesti arutelu majanduse juhtimise paketi hindamise üle. Eesmärk on jõuda aegsasti enne 2023. aastat üksmeelele selles, kuidas edasi liikuda.

Taastumise
seisukohast on
ühtne turg heade
töökohtade ja
konkurentsivõime
edendaja.

Austatud parlamendiliikmed

Peagi tähistame 30 aasta möödumist ELi ühtse turu loomisest. 30 aasta jooksul on see võimaldanud saavutada suurt edu ja luua heaolu Euroopas.

Pandeemia puhkedes kaitsesime ühtset turgu kahanemise ja killustumise surve eest. Taastumise seisukohast on ühtne turg heade töökohtade ja konkurentsivõime edendaja.

Eriti oluline on see digitaalsel ühtsel turul.

Eelmisel aastal esitasime ambitsioonikaid ettepanekuid.

Et piirata suurte digiplatvormide võimet kontrollida sisu.

Et toetada nende platvormide demokraatlikku vastutust.

Et edendada innovatsiooni.

Et suunata tehisintellekti mõjujõudu.

Õnnestumise või läbikukkumise võtmesõna on digitaalsus. Liikmesriigid jagavad seda seisukohta: digivaldkonna kulutused taasterahastu „NextGenerationEU“ raames isegi ületavad 20% eesmärgi.

See peegeldab, kui oluline on investeerida Euroopa tehnoloogilisse suveräänsusse. Peame veelgi rohkem pingutama, et digiüleminek vastaks meie reeglitele ja väärtustele.

Lubage mul rääkida pooljuhtidest, neist pisikestest kiipidest, millest sõltub nii paljude asjade töötamine: alates nutitelefonidest ja elektritöukeratastest kuni rongide või isegi tervete nutikate tehasteni.

Ilma kiipideta ei ole ka digitaalsust. Pooljuhtide nappuse tõttu töötavad terved tootmisliinid alla oma võimsuse ja seda kasvavast nõudlusest hoolimata.

Kuigi ülemaailmne nõudlus on plahvatuslikult suurenenud, on Euroopa osa kogu väärtusahelas alates projekteerimisest kuni tootmisvõimsuseni kahanenud. Me sõltume tiptasemel kiipidest, mida toodetakse Aasias.

Seega ei ole see ainult meie konkurentsivõime küsimus. See on ka tehnoloogilise suveräänsuse küsimus. Seega suunakem kogu tähelepanu sellele.

Meil on kavas esitada uus pooljuhte käsitlev õigusakt. Peame ühendama oma maailmatasemel uurimis-, projekteerimis- ja testimisvõime. Peame koordineerima ELi ja riiklike investeringuid kogu väärtusahela ulatuses.

Eesmärk on luua ühiselt Euroopa tiptasemel kiipide nn ökosüsteem, mis hõlmab ka tootmist. Nii tagame oma varustuskindluse ja arendame uusi turge murrangulistele Euroopa tehnoloogiatele.

Jah, see on tohutu ülesanne. Ja ma tean, et mõne arvates ei ole see võimalik.

Kuid sama ütlesid nad ka Galileo programmi kohta 20 aasta eest.

Ja vaadake, mis sai. Me tegime selle üheskoos teoks. Tänapäeval pakuvad Euroopa satelliidid navigatsioonisüsteemi rohkem kui kahele miljardile nutitelefonile kogu maailmas. Oleme maailmaliidrid.

Seega tehkem sedasama, seekord pooljuhtidega.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Pandeemia on jätnud Euroopa sotsiaalsele turumajandusele sügavad armid.

Oleme õhtu õhtu järel elanud oma kodudes ärevalt kaasa eesliini töötajate raskele võitlusele. Nägime, mil määral sõltub meie kõigi hakkamasaamine nende naiste ja meeste ennastsalgavusest.

Ometi on nende pärisosaks madal palk, vähene kaitstus ja vähene kindlustunne.

Ja kuigi kiiduavaldused võivad olla tänaseks vaibunud, tuleb alles hoida seda emotsionaalset laengut, mille see olukord lõi.

Just selles seisneb **Euroopa sotsiaalõiguste samba** olulisus. Sellega edendame inimväärset tööd, õiglasti töötingimusi, paremaid tervishoiuteenuseid ning head tasakaalu töö- ja eraelu vahel.

Pandeemia õpetas eelkõige seda, et kõige väärtuslikum aare on aeg, mis meile antud. Ja et miski ei või olla hinnalisem kui aeg, mis on mööda saadetud lähedaste seltsis.

Just sel eesmärgil on Euroopa Komisjonil kavas töötada välja uus Euroopa hooldusstrateegia. Et tagada igale mehele ja naisele parimad tervishoiuteenused ning töö- ja eraelu parem tasakaal.

Kuid sotsiaalne õiglus ei ole üksnes ajaküsimus, vaid eeldab ka õiglast maksustamist.

Peame veelgi rohkem pingutama, et digiüleminek vastaks meie reeglitele ja väärtustele.

Euroopa sotsiaalse turumajandusega sobib igati kokku see, et ettevõtted teenivad kasumit. Kuid kasumit saab teenida ainult tänu kvaliteetsele taristule, sotsiaalsele kindlustatusele ja heale haridusele. Nii on enam kui loomulik, et ettevõtted annavad ühiskonda tagasi oma õiglase panuse.

Seetõttu on kavas jätkata võitlust maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidmise vastu. Kavas on anda töösse õigusakt, millega võtta käsile varifirmadesse peidetud varjatud kasumid. Samuti teeme kõik endast oleneva, et saavutada ajalooline ülemaailmne kokkulepe ettevõtte tulumaksu minimaalse määra üle.

Suurfirmade õiglane maksustamine ei seonu ainult riigi rahandusega, vaid on eelkõige õiglase ühiskonna eeltingimus.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Euroopa sotsiaalne turumajandus on meid hästi teeninud. Nüüd on meie kohus teha nii, et ka järgmine põlvkond saaks asuda üles ehitama oma tulevikku.

Meie noored on hästi haritud, väga andekad ja suure motivatsiooniga. See on põlvkond, kes on pidanud kaaskodanike turvalisuse nimel ohverdama palju.

Noorus – see on ikka olnud otsimise ja avastamise aeg. See on uute kogemuste aeg. See on sõpruse sõlmimise aeg. See on aeg leida omaenda teeots. Kuid mida nõutakse noortelt nüüd? Et nad hoiaksid sotsiaalset distantssi, püsiksid isolatsioonis ja oleksid koduõppel. Ja see kõik kestab juba rohkem kui aasta.

Seetõttu on kõik see, mida oleme ette võtnud – käigu jutt roheleppes või taastekavast – mõeldud kindlustama just noorte tulevikku.

Teeme ettepaneku kuulutada 2022. aasta Euroopa noorte aastaks. Et väärtustada meie noori, kes on pidanud nii palju teistele andma.

See on ka põhjus, miks taastekava „NextGenerationEU“ tuleb rahastada **uutest omavahenditest**, mille leidmiseks töö juba käib.

Kuid peame olema valvsad, et mitte luua uusi lõhesid. **Euroopa vajab kõiki noori.**

Peame suutma innustada neid, kes on jäänud ühiskonna hammasrataste vahele. Kes ei ole leidnud endale tööd. Kes ei käi koolis ega osale täiendõppes.

Nende noorte jaoks on loomisel uus programm – ALMA.

ALMA abil antakse noortele võimalus saada ajutine töökogemus teises liikmesriigis.

Sest ka nemad on väärt omaenda Erasmust, et hankida kogemusi, luua sidemeid ja tunda ennast Euroopa kodanikuna.

Aga kui soovime muuta Euroopa Liitu rohkem noorte nägu, tuleb anda noortele võimalus rääkida kaasa Euroopa tuleviku kujundamises. Euroopa Liidu hing ja ideed peavad neid kõnetama.

Nagu küsis Jacques Delors omal ajal: mil viisil saame luua Euroopat, kui noored ei näe selles ühist eesmärki ega omaenda tulevikku?

Seetõttu soovib komisjon teha ettepaneku kuulutada 2022. aasta Euroopa noorte aastaks. Et väärtustada meie noori, kes on pidanud nii palju teistele andma.

Just noorsoost peab saama Euroopa tuleviku konverentsi arutelude eestvedaja.

See on nende tulevik ja olgu see ka nende konverents.

Ja nagu komisjoni uus koosseis oma ametiaja alguses lubas, oleme valmis võtma töösse algatused, mida Euroopa tuleviku konverents teeb.

EUROOPA ÜHINE VASTUTUS

Lugupeetud parlamendiliikmed

Noort põlvkonda iseloomustab vastutustunne planeedi ees. Noored ergutavad meid liikuma võitluses kliimakriisiga kiiremini ja kaugemale.

Tänavuse suve sündmused näitavad selgelt miks. Belgias ja Saksamaal olid suured üleujutused. Kreeka saartel ja Prantsusmaa nõlvadel lõõmasid metsatulekahjud.

Aga kui me ei taha uskuda omaenese silmi, peame vähemalt kuulama seda, mida ütleb teadus.

ÜRO avaldas hiljuti valitsustevahelise kliimamuutuste rühma raporti. See on kliimateaduses kõige autoriteetsem tribüün.

Raport ei jäta mingit kahtlust. Kliimamuutus on inimtekkeline. Aga kuna see on inimtekkeline, saame püüda asja parandada.

Nagu kõlab üks viieastmeline õpetus, milles seotakse kokku faktid, tunded ja teod: „**Kliima soojeneb! Meie tõttu! See on kindel! See on paha! Aga asugem asja kallale!**“

Muutus on juba alanud.

Selle aasta esimeses pooles registreeriti Saksamaal rohkem elektriautosid kui diiselautosid. Poola on tänapäeval ELi suurim autoakude ja elektribusside eksportija. Või võtame kas või algatuse „**Uus Euroopa Bauhaus**“, mis on sütitanud nii paljude arhitektide, disainerite ja inseneride loomeinnu üle terve Euroopa Liidu.

Ei ole kahtlust, et jää on hakanud liikuma.

Seda kõike püüab endas hõlmata Euroopa roheline kokkulepe.

Oma eelmise aasta kõnes kuulutasin välja eesmärgi vähendada CO₂ heidet 2030. aastaks 55%. Tollastest kliimaeesmärkidest on saanud nüüdseks õigussätteid. **Euroopa Liit on esimene suur majandusjõud, kes on võtnud vastu tervikliku õigusraamistiku, et asi ära teha.**

Selle üksikasjad on väga keerulised. Aga eesmärk on lihtne. Saastamine hakkab maksma. Energia muutub puhtaks. Ringi hakkavad liikuma nutikamad autod ja puhtamad lennukid.

Ning võime kindlad olla, et söakate kliimapürgimustega käivad kaasas senisest julgemad sotsiaalsed ideaalid. **Rohepööre peab toimuma õiglaselt. Sel eesmärgil on komisjon teinud ettepaneku luua uus kliimameetmete sotsiaalfond, mille abil võidelda energiavaesusega, mis ähvardab juba 34 miljonit eurooplast.**

Võime kindlad olla, et söakate kliimapürgimustega käivad kaasas senisest julgemad sotsiaalsed ideaalid. Rohepööre peab toimuma õiglaselt.

Loodan, et nii Euroopa Parlament kui ka liikmesriigid võtavad teatepulga üle ja on oma ülesande kõrgusel.

On palju asju, mida Euroopa saab kliimamuutuste ja keskkonnakriisi vastu ära teha. Samuti saab Euroopa teisi aidata. Mul on hea meel teatada täna, et **EL kahekordistab oma välisabi elurikkuse rahastamiseks** kõige vaesemates riikides.

Kuid Euroopa ei saa üksipäini seda võitlust võita.

Üleilmseks tõhetheks kujuneb Glasgows toimuv ÜRO kliimamuutuste konverentsi 26. istungjärg.

Suured majandusjõud, alates USAst ja lõpetades Jaapaniga, on seadnud eesmärgi saavutada kliimanetraalsus 2050. aastaks või mõni aeg pärast seda. Veel enne Glasgow kohtumist peavad nende eesmärkidega kaasnema konkreetsed tegevuskavad. Sest praegused kohustused, mis on kokku lepitud 2030. aastaks, ei võimalda hoida globaalset soojenemist alla 1,5 °C.

Iga riik peab võtma osa vastutusest!

Eesmärgid, mille president Xi on Hiinale seadnud, on julgustavad. Aga ka Hiina juhtidel palume täpsemini näidata, kuidas kavatakse eesmärgile jõuda. Maailmale oleks suureks kergenduseks, kui Hiina suudaks hakata kümnendi keskpaigast alates oma CO₂ heidet vähendama ning loobuks kivisöe kasutamisest nii kodu- kui ka välismaal.

Ja kuigi iga riik peab võtma osa vastutusest enda kanda, on suurtel majandusjõududel vähim arenenud ja enim haavatavate riikide ees erikohustus. **Kliimatoetused** on viimaste jaoks elutähtsad nii kliimamuutuste leevendamise kui ka nendega kohanemise seisukohast.

Mehhiko ja Pariisi kliimakohtumistel võtsid maailma tähtsamad majandusriigid kohustuse eraldada vähim arenenud ja kõige haavatavamatele riikidele kuni 2025. aastani toetusi 100 miljardi USA dollari väärtuses aastas.

Võin täna
kinnitada, et
Euroopa on valmis
tegema veelgi
rohkem.

Euroopa Liit peab oma lubadusest kinni. **Euroopa tiimi kaudu oleme panustanud 25 miljardit dollarit aastas.** Teiste osapoolte tegevusetus ei ole aga võimaldanud üleilmset eesmärki saavutada.

Glasgow kohtumine võiks kujuneda edukamaks, kui enne õnnestuks kliimarahastuse puuduv osa kokku saada.

Võin täna kinnitada, et Euroopa on valmis tegema veelgi rohkem. **Teeme ettepaneku eraldada kuni 2027. aastani kliimatoetuste rahastamiseks lisaks 4 miljardit eurot.** Kuid ootame, et ka USA ja teised partnerid peaksid meiega sammu.

Kui USA-l ja ELil õnnestuks ühiselt tegutsedes kliimarahastuse puudujääk kõrvaldada, annaks see kogu maailmale tugeva signaali, et kliimaküsimus on kindlates kätes. Aeg on täita oma lubadused.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Juhtroll kliima- ja majandusküsimustes on Euroopa maailma- ja julgeolekupoliitika keskseid osi.

Samuti peegeldab see maailma üldist nihet uue rahvusvahelise korra suunas.

Meid ootab ees **uus hüperkonkurentsi ajastu**, kus mõned ei kohku mõju saavutamise nimel millestki tagasi: olgu tegu vaktsiinilubaduste, kõrge intressiga laenude või hoopis raketite ja väärinformatsiooni levitamisega.

Image by Pixabay from Pixabay

See töötab tulla ajastu, kus tooni annavad piirkondlikud rivaalitsemissed ja suurvõimude tähelepanu koondumine üksteisele.

Hiljutised sündmused Afganistanis ei ole selle muutuse põhjus, vaid sümptom.

Ma tahaksin öelda selgelt välja, et **EL seisab Afganistani rahva kõrval** – nii naiste, laste, prokuröride, ajakirjanike kui ka inimõiguste aktivistide kõrval.

Vaatan erilise tähelepanuga naiskohtunikke, kes peavad praegu peitma end meeste eest, kelle nad on vangi mõistnud. Nende elu ja tervis on ohus, sest nad aitasid õiglust jalule seada ja õigusriiklust maksma panna. Peame neid toetama ja teeme liikmesriikidega koordineeritud jõupingutusi, et tagada nende ohutus.

Samas peame jätkuvalt toetama kõiki afgaane nii nende kodumaal kui ka naaberriikides. Peame tegema kõik endast oleneva, et hoida ära suure näljahäda ja humanitaarkatastroofi oht, mis muutub üha ähvardavamaks. Omalt poolt suurendame humanitaarabi Afganistanile 100 miljoni euro võrra.

See on osa suuremast **Afganistani toetuspaketist**, mille eesseisvatel nädalal kõigi oma jõupingutuste kokkuvõtteks esitame.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Olla Afganistanis aset leidnud sündmuste tunnistajaks oli kõigi hukkunud sõjaväelaste perekondade jaoks äärmiselt valus.

Langetame pea nende sõdurite, diplomaatide ja abitöötajate ees, kes ohverdasid seal oma elu.

Selleks et nende ohver ei oleks asjata, peame järele mõtlema, kuidas sai võimalikuks, et see missioon nii järsku lõppes.

Siin on sügavat muret tekitavaid küsimusi, millega liitlased peavad NATO raames tegelema.

Kuid julgeoleku ja kaitse alal ei ole olemas ainsatki küsimust, mida saaks lahendada *vähema* koostööga. Meil tuleb investeerida oma ühisesse partnerlusse ja kasutada ära kummagi poole unikaalseid tugevaid külgi.

Seepärast töötame koos peasekretär Jens Stoltenbergiga uue ELi-NATO ühisdeklaratsiooni kallal, mis esitatakse enne aasta lõppu.

Kuid see on üksnes pool võrrandit.

Euroopa saab olla – ja ilmselgelt ka peab olema – võimeline ja valmis ise rohkem ära tegema. Ent kui me tahame rohkem ära teha, siis tuleb meil esmalt selgitada, miks. Siin näen ma kolme laia kategooriat.

Esiteks tuleb meil tagada stabiilsus omaenda naabruses ja eri piirkondades.

Maailmaga ühendavad meid kitsad väinad, tormised mered ja pikad maismaapiirid. Oma geograafilise asendi tõttu teab Euroopa paremini kui keegi teine, et kui sa ei tegele kriisiga välismaal, tuleb kriis sulle koju kätte.

Teiseks muutub meie ees seisvate ohtude iseloom kiirelt: hübriidrünnakutest ja küberrünnakutest kasvava võidurelvastumiseni kosmoses.

Meil tuleb
investeerida
oma ühisesse
partnerlusse ja
kasutada ära
kummagi poole
unikaalseid
tugevaid külgi.

Murranguline tehnoloogia on olnud suur võrdsustaja selles, kuidas paariariigid või riigivälised grupeeringud saavad oma võimu kasutada.

Enam pole vaja sõjavägesid ega rakette, et tekitada massilisi kahjustusi. Selleks et halvata tehaseid, linnavalitsusi ja haiglaid, pole vaja muud kui ainult sülearvutit. Nutitelefonid ja internetiühendusega võib pidurdada tervet valimiste protsessi.

Kolmas põhjus on, et Euroopa Liit on ainulaadne julgeoleku tagaja. Tulevikus on missioone, kus NATO ega ÜRO ei osale, ent kus EL peaks kohal olema.

Kohapeal töötavad meie sõdurid kõrvuti politseiametnike, juristide ja arstide, humanitaartöötajate ja inimõiguste kaitsjate, õpetajate ja inseneridega.

Siin saab sõjalised aspektid ühendada tsiviilotstarbelistega, aga ka diplomaatia ja arenguga – ning rahu kindlustamise ja kaitse alal on meil pikaajaline kogemus.

Hea uudis on see, et viimasel kümnendil oleme hakanud välja töötama Euroopa kaitseökosüsteemi.

Tarvis oleks meil aga Euroopa kaitsekoostöö liitu.

Viimastel nädalatel on olnud palju arutelusid ekspeditsioonivägede teemal: mis liiki ja kui palju selliseid vägesid oleks meil tarvis, lahingugruppe või ELi sisenemismärgid.

See on kahtlemata osa arutelist – ja ma usun, et see on ka osa lahendusest.

Ent kõige põhimõttelisem küsimus on, miks ei ole see varem toimunud.

Sul võivad olla maailma kõige moodsamad relvajõud, aga mis kasu neist on, kui sa pole kunagi valmis neid kasutama?

See, mis meid seni on tagasi hoidnud, ei ole mitte puuduv suutlikkus, vaid puuduv poliitiline tahe.

Ja kui me endas selle poliitilise tahte leiame, siis on meil võimalik ELi tasandil nii mõndagi ära teha.

Lubage mul tuua kolm konkreetset näidet.

Siin saab sõjalised aspektid ühendada tsiviilotstarbelistega, aga ka diplomaatia ja arenguga – ning rahu kindlustamise ja kaitse alal on meil pikaajaline kogemus.

Esiteks on meil vaja panna alus kollektiivsele otsustamisele – ma nimetaksin seda olukorrateadlikkuseks.

Me ei jõua kuhugi, kui liikmesriigid, kes tegutsevad samas piirkonnas, ei jaga oma teavet Euroopa tasandil. Luurekoostöö parandamine on elutähtis.

Kuid asi ei ole üksnes luureandmetes selle sõna kitsamas tähenduses.

Asi on vajaduses tuua kokku teadmised kõikidest teenistustest ja kõikidest allikatest. Alates kosmosest kuni politseikoolitajateni, avatud lähtekoodist arenguagentuurideni. Nende töö annab meile ainulaadse teadmiste ulatuse ja sügavuse.

Kõik see on ju olemas!

Ent teadlike otsuste tegemiseks on meil võimalik seda kasutada ainult siis, kui meil on olemas täielik ülevaade olukorrast. Praegu meil seda aga ei ole. Teadmised on meil olemas, aga need on laiali pillatud. Teave on killustatud.

Seepärast võiks EL kaaluda omaenda olukorratundlikkuse ühiskeskuse loomist, et kõik need erinevad teabekillud kokku sulatada.

Ning olla seega paremini valmis, täielikult informeeritud ja võimeline otsuseid tegema.

Teiseks on meil vaja parandada koostalitlusvõimet. Seepärast investeerime me juba praegu ühistesse Euroopa platvormidesse alates hävituslennukitest kuni droonide ja kübervaldkonnani.

Aga meil tuleb välja mõelda ka uusi viise, kuidas kogu võimalikku koostõimet ära kasutada. Üheks näiteks võiks olla käibemaksuvabastus, kui ostetakse Euroopas välja töötatud ja toodetud kaitsevarustust.

See mitte ainult ei suurendaks meie koostalitlusvõimet, vaid vähendaks ka meie tänast sõltuvust.

Kolmandaks: me ei saa rääkida kaitsest, ilma et räägiksime kübervaldkonnast. Kui kõik on ühendatud, siis saab kõike ka häkkida. Kuna ressursid on napid, tuleb meil oma jõud ühte koondada. Ja me ei peaks rahulduma pelgalt küberohtudega tegelemisega, vaid peaksime püüdma asuda küberturvalisuse valdkonnas liidrikohtale.

Kübervahendite arendamine peaks toimuma siin, Euroopas. Seepärast on meil vaja **Euroopa kübervahendite poliitikat**, sealhulgas õigusakte, mis käsitlevad ühiseid standardeid **uue Euroopa kübervahendite akti alusel**.

Seega saame ELi tasandil palju ära teha. Kuid ka liikmesriigid peavad tegema rohkem.

Alustuseks olgu nimetatud meie ees seisvate ohtude ühine hindamine ja ühine lähenemisviis nende ohtudega tegelemiseks. Eelseisev **strateegiline kompass** on selles arutelus üks olulisemaid protsesse.

Ning meil tuleb otsustada, kuidas kasutada kõiki aluslepingus juba olemas olevaid võimalusi.

Seepärast kutsun ma koos president Macroniga Prantsusmaa eesistumise ajal kokku **Euroopa kaitseteemalise tippkohtumise**.

Euroopas on aeg liikuda uuele tasemele.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Maailmas, mis on üha enam vastuolude küüsis, ei seisne oma huvide kaitse üksnes iseenda kaitsmises.

See seisneb tugevate ja usaldusväärsete partnerlussuhete loomises. See ei ole luksus, vaid on meie tulevase stabiilsuse, julgeoleku ja heaolu jaoks esmatähtsust.

See töö algab koostöö süvendamisest meie lähimate liitlastega.

Koos USAga arendame välja uue üleilmse muutuse tegevuskava – alates **uuest kaubandus- ja tehnoloogianõukogust** kuni terviseturbe ja kestlikkuseni.

EL ja USA on alati tugevamad üheskoos.

Maailmas, mis on üha enam vastuolude küüsis, ei seisne oma huvide kaitse üksnes iseenda kaitsmises. See seisneb tugevate ja usaldusväärsete partnerlussuhete loomises.

Sama kehtib ka meie naabrite kohta **Lääne-Balkanil**.

Veel enne kuu lõppu sõidan ma sinna piirkonda, et saata tugev signaal selle kohta, et me oleme pühendunud ühinemisprotsessile. **Me võlgname seda kõigile neile noortele, kes usuvad Euroopa tulevikku.**

Seepärast suurendame me toetust oma uue investeerimis- ja majanduskava kaudu, mis moodustab ligikaudu kolmandiku kogu piirkonna SKPst. Sest investeerimine Lääne-Balkani tulevikku tähendab investeerimist ELi tulevikku.

Samuti jätkame investeerimist oma partnerlussuhetesse kogu naabruskonnas, alates suuremast osalusest idapartnerluses kuni uue Vahemere tegevuskava rakendamiseni ja töö jätkamiseni meie Türgi-suhete eri aspektide kallal.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Selleks et saada aktiivsemaks ülemaailmseks osalejaks, peab Euroopa keskenduma ka järgmise põlvkonna partnerlustele.

Seda silmas pidades on **tänane uus ELi ning India ja Vaikse ookeani piirkonna strateegia teetähiseks**. See kajastab selle piirkonna kasvavat tähtsust meie jõukuse ja julgeoleku jaoks. Kuid see kajastab ka asjaolu, et autokraatlikud režiimid kasutavad seda, et püüda oma mõju laiendada.

Euroopa peab olema piirkonnas rohkem kohal ja aktiivsem.

Seega teeme koostööd, et süvendada kaubandussidemeid, tugevdada üleilmseid tarneahelaid ning töötada välja uusi investeerimisprojekte rohe- ja digitehnoloogia valdkonnas.

See on näidis, kuidas Euroopa saab oma maailma ühendamise mudelit ümber kujundada.

Me oskame hästi rahastada maanteid. Kuid Euroopal ei ole mõtet ehitada täiuslikku maanteed Hiina omandis oleva vasekaevanduse ja Hiina omandis oleva sadama vahele.

Sedasorti investeeringute asjus peame toimima arukamalt.

Seepärast esitame peatselt oma uue ühendatusstrateegia, mis kannab nime „Globaalne digivärv“.

Loomes „**Gloaalse digivärava**“ raames **partnerlussuhted** kogu maailma riikidega. Me tahame investeerida kvaliteetsesse taristusse, mis ühendab kogu maailmas kaupu, inimesi ja teenuseid.

Lähene me sellele väärtustepõhiselt, pakkudes oma partneritele läbipaistvust ja head valitsemistava.

Soovime luua sidemeid, mitte sõltuvusi!

Ja me teame, kuidas see võib toimida. Suvest saadik on Brasiiliat Portugaliga ühendanud uus veealune kiudoptiline kaabel.

Me investeerime koos Aafrikaga, et luua turg rohevesinikule, mis ühendaks Vahemere mõlemat kallast.

Selleks et „Globaalne digivärv“ teoks saaks, on vaja Euroopa tiimi lähenemisviisi. Me loome ühendused asutuste ja investeeringute ning pankade ja äriühingute vahel. Ja me seame selle piirkondlike tippkohtumiste prioriteediks, alates järgmisest ELi-Aafrika tippkohtumisest, mis toimub veebruaris.

Lähene me sellele väärtustepõhiselt, pakkudes oma partneritele läbipaistvust ja head valitsemistava.

Tahame muuta „Gloaalse digivärava“ kaubamärgiks, mida usaldatakse kogu maailmas.

Ja tahan selgelt välja öelda: äri ajamine kogu maailmas, ülemaailmne kaubandus – kõik see on hea ja vajalik. Aga seda ei või kunagi teha inimeste väärikuse ja vabaduse arvelt.

Maailmas on 25 miljonit inimest, kes on ähvarduste või vägivallaga pandud sunniviisilist tööd tegema. Me ei või ealeski leppida olukorraga, et neid sunnitakse valmistama tooteid, mis jõuavad lõpuks müüki siin Euroopas.

Seega teeme ettepaneku keelustada meie turul tooted, mis on valmistatud sunniviisilise tööga.

Inimõigused ei ole müügiks mitte mingi hinna eest.

VABADUSES JA MITMEKESISUSES ÜHINENUD EUROOPA

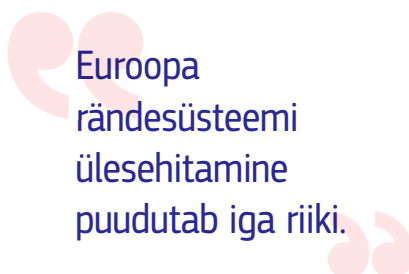
Lugupeetud parlamendiliikmed, inimesed ei ole vahetuskaup.

Vaadake, mis juhtus Valgevene piiril. Minski režiim käsitleb inimesi vahendina. Seal pannakse inimesed lennukile ja sõna otseses mõttes lükatakse neid Euroopa piiride poole.

Seda ei või kunagi sallida.

Ning seda näitab ka Euroopa kiire reaktsioon. **Ja võite olla kindlad, et me seisame ka edaspidi Leedu, Läti ja Poolaga õlg õla kõrval.**

Ja nimetagem asju õigete nimedega: see on hübriidrünnak selleks, et Euroopat destabiliseerida.

**Euroopa
rändesüsteemi
ülesehitamine
puudutab iga riiki.**

Lugupeetud parlamendiliikmed

Need ei ole isoleeritud sündmused. Samasuguseid vahejuhtumeid nägime ka teistel piiridel. Ja küllap näeme neid ka edaspidi. Seepärast näeme Schengeni raames tehtava töö osana ette uued viisid, kuidas reageerida sellisele agressioonile ja tagada meie välispiiride kaitsel ühtsus.

Kuid seni, kuni me ise ei jõua üksmeelele selles, kuidas rännet hallata, kasutavad meie vastased seda jätkuvalt ära.

Samal ajal jätkavad inimkaubitsejad inimeste ärakasutamist, tõugates neid hukutavale teekonnale üle Vahemere.

Need sündmused näitavad, et Euroopa rändesüsteemi ülesehitamine puudutab iga riiki.

Uus rände- ja varjupaigalepe annab meile kõik vajaliku, et tulla toime eri tüüpi olukordadega, mida meil ette tuleb.

Kõik elemendid on olemas. See on tasakaalustatud ja humaanne süsteem, mis toimib kõigi liikmesriikide jaoks *igas olukorras*. Me teame, et meil on võimalik leida üksmeel.

Kuid juba on möödunud aasta sellest, kui komisjon leppe esitas, aga edasi on liigutud väga vaevaliselt.

Usun et nüüd on õige hetk Euroopa rändehalduspoliitika jaoks. Seepärast kutsun teid siin parlamendis ja ka liikmesriikides üles seda protsessi kiirendama.

Lõppude lõpuks on küsimus usalduses. Liikmesriikidevahelises usalduses. Eurooplaste usalduses selle vastu, et rännet on võimalik hallata. Usalduses selle vastu, et Euroopa täidab alati oma igikestvat kohust kõige haavatavamate ja enim abi vajavate inimeste ees.

Euroopas ollakse rände asjus väga kõigutamatult väga erinevatel seisukohtadel, ent usun siiski, et üksmeelt ei tule otsida kaugelt.

Sest kui küsida eurooplaste käest, siis enamik nõustub väitega, et meil tuleks tegutseda, et ohjeldada ebaseaduslikku rännet, aga tegutseda tuleks ka selleks, et pakkuda varjupaika neile, kes on sunnitud põgenema.

Nad nõustuvad, et me peaksime tagasi saatma need, kellel ei ole õigust siin viibida. Aga samas peaksime vastu võtma need, kes tulevad siia seaduslikult ja annavad nii olulise panuse meie ühiskonda ja majandusse.

Ja me kõik peaksime nõustuma, et rände teemat ei tohiks kunagi kasutada lahkkelide tekitamiseks.

Sest ainult niiviisi on Euroopal võimalik kasvatada rände asjus usaldust.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Demokraatial ja ühistel väärtustel rajanevad ühiskonnad püsivad kindlal alusel.

Sellistes ühiskondades usutakse inimestesse.

Nii tekivad uued ideed ja toimuvad muudatused, nii suudame kaotada ebaõigluse.

Usk ühistesse väärtustesse ühendas pärast Teist maailmasõda Euroopa Liidu asutajad.

Need samad väärtused ühendasid vabadusvõitlejaid, kes enam kui 30 aasta eest rebisid eest raudse eesriide.

Nad tahtsid demokraatiat. Nad tahtsid vabasid valimisi.

Nad tahtsid õigusriiki, kus kõik on seaduse ees võrdsed.

Nad tahtsid sõnavabadust ja sõltumatut ajakirjandust. Nad tahtsid teha lõpu pealtkuulamisele ja riigi spionaažile ning võidelda korruptsiooniga. Nad tahtsid vabadust enamusest erineda.

Või nagu on väga täpselt sõnastanud endine Tšehhi Vabariigi president Václav Havel: nad tahtsid kõiki neid suurepäraseid euroopalikke väärtusi.

**Oleme otsustanud
neid väärtusi
kaitsta. Me ei
kavatse mitte
kunagi järele anda.**

Just need on väärtused, mille allikas on Euroopa kultuuriline, religioosne ja humanistlik pärand.

Need on osa meie vaimust, osa meie olemusest. Need väärtused on nüüd sätestatud Euroopa Liidu aluslepingutes. Kui saime vabade ja suveräänsete riikidena osaks sellest liidust, võtsime endale kohustuse neid väärtusi austada.

Oleme otsustanud neid väärtusi kaitsta. Me ei kavatse mitte kunagi järele anda.

Meie väärtusi kaitsevad meie õiguskord ja **Euroopa Liidu Kohtu** otsused. Need otsused on siduvad. Ja me jälgime, et neid järgitaks. Jälgime, et neid järgitaks igas liikmesriigis.

Õigusriigi põhimõtte järgimine ei ole mitte ainult õilis eesmärk, vaid see tähendab rasket tööd ja pidevaid püüdlusi parema suunas.

Õigusriigi olukorda käsitlevad aastaaruanded on reformide kaudu osa sellest protsessist. Näitena võib tuua kohtureformi Maltal, aga ka korruptsioonijuhtumite uurimised Slovakkias.

Seepärast järgime kahetist lähenemisviisi, mis koosneb dialoogist ja otsustavast tegutsemisest.

Alates 2022. aastast on meil kavas lisada õigusriigi olukorda käsitlevatesse aastaaruannetesse konkreetsed soovitud liikmesriikidele.

Sellest hoolimata on mõnes liikmesriigis olukord murettekitav.

Minu jaoks on oluline pööda kõigepealt nende liikmesriikidega suhelda.

Kuid see ei tohi olla eesmärk omaette, vaid see dialoog peab viima eesmärgini.

Seepärast järgime kahetist lähenemisviisi, mis koosneb dialoogist ja otsustavast tegutsemisest. Nii me eelmisel nädalal tegimegi. Sedasi on meil kavas tegutseda ka tulevikus.

Õigus sõltumatule kohtumõistmisele, õigus võrdsele kohtlemisele kohtus on õigus, mis peab olema kõigil inimestel kõikjal Euroopas, sõltumata sellest, kas nad kuuluvad enamuse või vähemuse hulka.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Euroopa Liidu eelarve on meie tulevik arvudes. Seepärast tuleb seda kaitsta.

Peame hoolt kandma selle eest, et iga eurot ja iga senti kasutatakse eesmärgipäraselt ja õigusriigi põhimõtete kohaselt.

Investeeringud, mis võimaldavad meie lastele paremat tulevikku, ei tohi kaduda kahtlastesse kanalitesse.

Korruptsioon ei ole ainuüksi maksumaksjalt varastamine. Korruptsioon peletab eemale investorid. Korruptsioon loob võimaluse suure raha eest suuri teeneid osta ja lubab neil, kel võim käes, demokraatia reeglid jalge alla tallata.

Selleks et kaitsta oma eelarvet, uurime iga kahtlast juhtumit kõigi vahenditega, mis on meie käsutuses.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Oma väärtusi kaitstes kaitseme ka vabadust. Vabadust olla sa ise, vabadust oma mõtteid vabalt väljendada, vabadust armastada just seda inimest, keda ise tahad.

Vabadus tähendab ka seda, et ei pea tundma hirmu. Pandeemia ajal võeti see vabadus väga paljudelt naistelt. See oli eriti kohutav aeg nende jaoks, kel ei olnud võimalik kuskile varjuda, kel ei olnud vägivallatsejate eest kuskile põgeneda. Peame tooma sellesse pimedusse valguse ja näitama teed, kuidas vabaneda valust, vägivallatsejad tuleb saata kohtu ette. **Ja naised peavad saama elada jälle vabana ja ise otsustada.**

Seepärast esitame veel enne **aasta lõppu ettepaneku õigusakti kohta, mis võimaldab võidelda naistevastase vägivallaga.** Kriminaalasjade menetlemine peab olema tulemuslik ning ennetuse ja kaitsega tuleb tegeleda nii internetis kui ka päriselus.

Küsimus on igäihe väarikuses – ja küsimus on õigluses. Sest see ongi Euroopa hing. Ja seda tuleb tugevdada.

Lugupeetud parlamendiliikmed

Rääkigem lõpuks ühest vabadusest, mis kõigile teistele vabadustele hääle annab – nimelt **ajakirjandusvabadusest**.

Ajakirjanikke rünnatakse ainuüksi seepärast, et nad teevad oma tööd.

Mõnda neist ähvardatakse ja pekstakse, mõni tapetakse. See kõik juhtub Euroopa Liidus. Nimetaksin mõned nimed. Daphné Caruana Galizia, Jan Kuciak. Peter de Vries.

Nende lugude üksikasjad võivad küll erinevad olla, kuid üks asi ühendab neid: kõik nad võitlesid meie õiguse eest saada teavet. Ja nad kaotasid selle eest oma elu.

Teave on ühine hüve. Peame kaitsma neid, kes meie silmad avavad – peame kaitsma ajakirjanikke.

Seepärast esitasime täna soovitusi selle kohta, kuidas ajakirjanikke paremini kaitsta. Peame peatama need, kes ähvardavad ajakirjandusvabadust. Meediafirmad ei ole mingid suvalised ettevõtted. Nad peavad olema sõltumatud. Seepärast vajab Euroopa õigusakti, mis seda sõltumatust kaitseb. Järgmisel aastal ongi meil kavas teha ettepanek **õigusakti kohta, millega oleks tagatud ajakirjandusvabadus**.

Peame peatama need, kes ähvardavad ajakirjandusvabadust.

Sest oma ajakirjanduse vabadust kaitstes kaitseme ka demokraatiat.

Kokkuvõte

Lugupeetud parlamendiliikmed

Selleks et tugevdada Schumani Euroopa-ideaali, millele ma eespool viitasin, tuleb teha pidevat tööd. Ja me ei tohi maha salata oma vastuolusid ja puudusi.

Kuigi meie liit ei ole täiuslik, on see nii imeliselt ainulaadne kui ka ainulaadselt imeline.

See on liit, kus me tugevdame oma isiklikku vabadust kogukonna tugevuse kaudu.

Liit, mida on võrdsel määral kujundanud meie ühine ajalugu ja ühised väärtused ning erinev kultuur ja erinevad seisukohad.

Liit, millel on hing.

Ei ole lihtne leida õigeid sõnu selle tunde olemuse väljendamiseks. Kuid see on lihtsam, kui laenata need sõnad kelleltki, kes sind inspireerib. Ja seepärast olengi kutsunud täna siia aukülalise.

Paljud teist võib-olla tunnevad teda – **Itaaliast pärit kuldmedalisti**, kes võitis sel suvel mu südame.

Kuid te ei ole ehk kuulnud, et aprillis sai ta teada, et ta elu on ohus. Talle tehti operatsioon, ta ei andnud alla, vaid võitles ja paranes.

Ja kõigest 119 päeva pärast haiglast välja saamist võitis ta paraolümpial kulla. Lugupeetud parlamendiliikmed, siin on **Beatrice Vio**, tervitagem teda! Bebe on saanud jagu nii paljudest raskustest, kuigi ta on veel nii noor.

Tema lugu räägib sellest, kuidas kõigele vaatamata on võimalik olla edukas. Olla edukas tänu andele, püsivusele ja väsimatule positiivsusele. Ta on oma põlvkonna peegelpilt: liider ja eestkõneleja selles, millesse ta usub.

Ja tal on õnnestunud kõik see saavutada uskudes, et – kui see tundub võimatu –, siis on see teostatav. *Se sembra impossibile, allora si può fare.*

See oli Euroopa Liidu asutajate vaim ja see on **Euroopa uue põlvkonna vaim**. Laskem end innustada Bebel ja kõigil teistel noortel, kes muudavad meie kujutelm sellest, mis on võimalik.

Kes näitavad meile, et sa võid olla see, kes sa tahad olla. Ja et sa võid saavutada kõik, millesse sa usud.

Lugupeetud parlamendiliikmed

See on Euroopa vaim.

See on Euroopa tulevik.

Muudame selle üheskoos tugevamaks.

Elagu Euroopa.

Ursula von der Leyen

KAVATSUSAVALDUS

PRESIDENT DAVID MARIA SASSOLILE
JA PEAMINISTER JANEZ JANŠALE

Brüssel, 15. september 2021

Austatud president Sassoli

Austatud peaminister Janša

Täna on kümnes kord, mil komisjoni president peab Euroopa Parlamendile kõne olukorrast Euroopa Liidus. Varasemate kõnede teemad peegeldavad meie rõhuasetuste muutumist ja maailmas toimuvaid kiireid üleminekuid. Need teemad näitavad väga erinevate kriiside ja taastumiste teekonda. Need tuletavad meile ka meelde püsivat tõde: **meie liidu tugevus ja püüdlused on rajatud ühtsusele ja otsusekindlusele.**

Sellest annavad tunnistust eelmise aasta saavutused. Soovime tänada Euroopa Parlamenti ja nõukogu nende toetuse ja ühise eesmärgi nimel töötamise eest. Tänu sellele oleme saanud viimasel aastal kiiresti reageerida ja jääda edasipüüdlikuks. **Võime ELi saavutuste üle uhked olla.**

12 kuud tagasi ei olnud veel heakskiidetud vaktsiine. Aasta hiljem on Euroopa Liidus vaktsineeritud rohkem kui 70% täiskasvanutest ja Euroopa Liit on suurim vaktsiinitootja maailmas. Oleme tarninud siinsamas ELis rohkem kui 700 miljonit vaktsiinidoosi ja rohkem kui 700 miljonit doosi on läinud ka ülejäänud maailmale. Jõudsime rekordiliselt kiiresti kokkuleppele ELi digitaalses COVID-tõendis ja tänu sellele on alates suve algusest loodud rohkem kui 400 miljonit sellist tõendit.

See aitas inimestel reisida ja suve nautida ning meie majandusel oma ukseid taasavada ja taastuda kiiremini, kui oodati. Eeldatakse, et 19 liikmesriigi majandus jõuab aasta lõpuks tagasi pandeemiaeelsele tasemele. Seda aitab saavutada ka ajalooline kokkuleppe, mille sõlmisime meie taasteprogrammi kohta. NextGenerationEU on nüüd alustanud selliste projektide ja reformide rahastamist, millega investeeritakse tänasesse taastumisse ja homsesse majandusse.

Oleme kiirendanud tööd, et täita poliitilistes suunistes kindlaks määratud ulatuslik ja ümberkujundav kava. Eelmisel aastal kiitis EL heaks esimese Euroopa kliimamääruse ja oleme esitanud oma ettepanekud selle elluviimiseks. EL on esimene suur majandus, mis on paika pannud kliimaeesmärkide saavutamise konkreetset viisi. Samuti esitasime murrangulisi ettepanekuid digiteenuste, -turgude ja -identiteedi kohta, ajakohastasime oma uut tööstusstrateegiat ja töötasime oma tarneahelate tugevdamise nimel.

Need ühised saavutused annavad meile järgmiseks aastaks kindlustunde. Kuid pandeemia püsides peame jääma sama otsusekindlaks nagu möödunud aastal. Kuna vaktsineerituse tase on ELis ja kogu maailmas väga erinev, jääb esmatähtsaks pandeemia ohjamine ning elude ja elatusvahendite kaitse.

Peame arvestama ka kustumatu jäljega, mille kriis on inimestele ja ühiskonnale jätnud. Ülimalt oluline on jätkata Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamist ja Portos selle aasta alguses kokkulepitud kohustuste täitmist. Seisame jätkuvalt väärtuste, õigluse ja võrdsuse eest ning edendame ja kaitseme õigusriiki ja meediavabadust kõikjal ELis. Soovime tulevikule keskendumiseks minna edasi Euroopa tuleviku konverentsiga ning tunnustada aastast 2022 Euroopa noorte aasta tegemisega kõiki noori.

Samuti mitmekordistuvad meie ees seisvad välisprobleemid, kuna maailm on üha enam vastuolude küüsis. Tugevdame veelgi oma partnerlust NATO ja meie liitlastega ning arutame ühiseid edasisi samme kaitse ja julgeoleku valdkonnas. Jätkame üleilmsete partnerluste arendamist ja toetame oma naabruskonda, eelkõige Lääne-Balkanit, eelseisval nõukogu eesistujariigi Sloveenia

korraldatud tippkohtumisel. Lisaks pühendume jätkuvalt oma rahvusvaheliste lepingute rakendamisele ning toetame ühiselt lirimaad ja rahu lirimaa saarel.

Järgmise 12 kuu jooksul algab komisjoni ametiaja teine pool. Seni oleme keskendunud vajatava ümberkujundamise elluviimiseks vajalikule ülesehitusele ja õigusaktidele. Tähelepanu kandub nüüd aegamisi tulemuste saavutamisele ja õigusaktide rakendamisele. Peame jätkama tööd seadusandlike ettepanekutega, mis on juba esitatud kõigi kuue komisjoni peamise eesmärgi saavutamiseks.

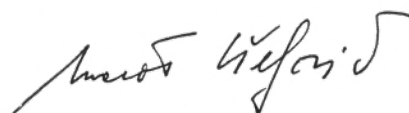
Allpool on loetletud komisjoni esitatavad uued algatused, mis keskenduvad meie Euroopa visiooni rakendamisele. Kõigi nende algatuste puhul võtame arvesse kriisist saadud õppetunde ning vajadust anda kaasseadusandjatele aega kokkuleppele jõudmiseks. Samal ajal jätkame komisjoni 2021. aasta tööprogrammi rakendamist.

Loetelu põhineb Euroopa Parlamendi ja nõukoguga peetud aruteludel. See ei ole ammendav ja seda täiendavad komisjoni tulevane tööprogramm, meie institutsioonidevaheline dialoog ja kolme institutsiooni allkirjastatav seadusandlikke prioriteete käsitlev ühisdeklaratsioon.

Meie liit on näidanud, et koos tegutsedes saavutame paremaid tulemusi. See on meie kindel soov järgmiseks aastaks ja ootame innukalt koostööd Teiega, et see täide viia.

Ursula von der Leyen

Maroš Šefčovič

PEAMISED UUED ALGATUSED 2022. AASTAL

Euroopa roheline kokkulepe

- Seadusandlik ettepanek lõimitud veemajanduse kohta – pinna- ja põhjavee saasteained
- Seadusandlik ettepanek süsinikdioksiidi eemaldamise sertifitseerimissüsteemi kohta
- Seadusandlik ettepanek toote parandamise õiguse kohta
- Seadusandlik ettepanek, mis käsitleb ELi raamistikku transpordi ja logistikasüsteemi tekitatava heite ühtlustatud mõõtmiseks
- Seadusandlik ettepanek, mis käsitleb mikroplasti keskkonda sattumise vähendamist ja toodetele mikroplasti lisamise piiramist

Digiajastule vastav Euroopa

- Euroopa küberkerksuse õigusakt
- Euroopa õigusakt pooljuhtide kohta
- Tegevuskava julgeoleku- ja kaitsevaldkonna tehnoloogia kohta
- Seadusandlik ettepanek, mis käsitleb ELi kosmosepõhise üleilmse turvalise sidesüsteemi ehitamist
- Konkurentsipoliitika läbivaatamine: sobiv uute probleemide lahendamiseks
- Nõukogu soovitus ettepanek digioskuste pakkumise tõhustamise kohta
- Seadusandlik ettepanek ühtse turu erakorraliste meetmete paketi kohta
- Seadusandlik ettepanek digitaalsete mitmeliigiliste liikuvusteenuste kohta

Inimeste hüvanguks toimiv majandus

- Seadusandlik ettepanek töötajate kaitsmise kohta asbestiga kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl
- Seadusandlik ettepanek väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele kapitalile juurdepääsu hõlbustamise kohta
- Algatus välkmaksete kohta ELis
- Kapitaliturgude liidu tegevuskava rakendamine, sealhulgas algatus maksejõuetusmenetlusi käsitleva materiaalõiguse teatavate aspektide ühtlustamise kohta
- Seadusandlik ettepanek maksustamisõiguste osalist ümberjaotamist käsitleva OECD üleilmse kokkuleppe rakendamise kohta
- Seadusandlik ettepanek minimaalset tegelikku maksustamist käsitleva OECD üleilmse kokkuleppe rakendamise kohta

Euroopa maailmapositsiooni tugevdamine

- *Globaalse digivärava algatus ühenduvuse kohta*
- *Blokeerimisseaduse muutmine*
- *Rahvusvahelise energiaalase tegevuse strateegia*
- *Ühisteatis rahvusvahelise ookeanide majandamise kohta*
- *Ühisteatis, mis käsitleb partnerlust Pärsia lahe piirkonna riikidega*

Euroopaliku eluviisi edendamine

- *Euroopa hooldusstrateegia*
- *Seadusandlik ettepanek, mis käsitleb veoettevõtjate kohustust edastada reisijaid käsitlevat eelteavet*
- *Seadusandlik ettepanek raamistiku kohta, mis käsitleb ELi ja tähtsamate kolmandate riikide vahel eesliini ametnikele vastastikuse juurdepääsu andmist julgeolekualasele teabele, et võidelda ühiste julgeolekuohtude vastu*
- *Ettepanek ajakohastada nõukogu soovitusi vähktõve sõeluuringute kohta*

Uus hoog Euroopa demokraatialle

- *Meediavabaduse õigusakt*
- *Seadusandlik algatus kriminaalmenetluste üleandmise kohta*
- *Seadusandlik ettepanek, milles käsitletakse vanemluse vastastikust tunnustamist liikmesriikide vahel*

**EUROOPA LIIDU
OLUKORD**

SAAVUTUSED

EUROOPA – TAGASI TULEVIKKU!

Ehkki pandeemia muutis 2020. aasta ELi ajaloo üheks raskeimaks, vaatab Euroopa Liit taas lootusrikkalt tulevikku. 2020. aasta sügisel ründas pandeemia veelgi suurema jõuga, kui oli seda teinud kevadel. Euroopas valitses hädaolukord ning kogu tähelepanu oli keskendatud viiruse leviku tõkestamisele. Jõupingutusi tuli kahekordistada. Vaja oli hankida vaktsiine, suurendada nende tootmist, tugevdada rahvusvahelist koostööd pandeemia vastu võitlemisel ning juhtida Euroopa välja majanduskriisist.

See viimane nõudis kogu Euroopa Liidult suurt ühist pingutust, mille sisuks sai taastekava „NextGenerationEU“ elluviimine. Mured ei ole veel kaugeltki seljataga, kuid 2022. aasta lõpuks peaks kõigi liikmesriikide majandus jõudma tagasi kriisieelsele tasemele. EL on võtnud söaka eesmärgi kujundada oma majandus tervikuna ümber ning muuta see keskkonnahoidlikumaks, digitaalsemaks ja õiglasemaks. Just nimetatud sihid ja NextGenerationEU investeeringud kujundavad Euroopa eluolu järgnevatel aastakümnetel. Tulevik näib võimalusterohke.

Esiteks on komisjoni strateegia **hankida vaktsiine** ühiselt, luua lai vaktsiiniportfell ja mitmekesistada tarnijaid osutunud edukaks. Ehkki ELi vaktsineerimiskampaania käivitus tootmisraskuste tõttu oodatust aeglasemalt, sai see peagi täishoo sisse. Aprilli keskpaigaks oli ELi kodanikele manustatud 100 miljonit doosi COVID-19 vaktsiini.

2021. aasta augusti lõpuks oli 70% ELi täisealisest elanikkonnast täielikult vaktsineeritud, mis vastas lubadusele saavutada see eesmärk suve lõpuks. Praeguseks on komisjon sõlminud farmaatsiaettevõtetega veel kaks lepingut, et tagada rohkem COVID-19 vaktsiine, eelkõige noorte ja rahvusvaheliste partnerite jaoks, võimendavate dooside manustamiseks ning selleks, et pakkuda kaitset uute variantide eest. EL püüab nakkuse arengut ennetada ning laduda aluse pandeemiajärgsele tulevikule.

Teiseks on Euroopa Komisjon näinud koos ELi liikmesriikidega Euroopa tiimina tegutsedes palju vaeva **pandeemia peatamiseks teistes maailmajagudes**. 2020. aasta mais korraldas komisjon üleilmseks võitluseks koroonaviirusega kaks abistajate konverentsi vooru. Euroopa Komisjon oli juhtiv jõud madala ja keskmise sissetulekuga riikidele vaktsiinide hankimise mehhanismi COVAX loomisel ja rahastamisel, et tagada vaktsiinide jõudmine ka kõige haavatavamate inimesteni. Osalt tänu ELi rahastusele on COVAXi mehhanismi kaudu saadetud praeguseks 200 miljonit doosi vaktsiini 138 riiki.

2021. aasta mais leidis aset esimene **ülemaailmne terviseteemaline tippkohtumine**, mille korraldas Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen koos Itaalia peaministri Mario Draghiga ja kus maailma riigijuhid kirjutasiid alla tulevasteks pandeemiatega valmistumisele ja nende ärahoidmist käsitlevale Rooma deklaratsioonile.

2021. aasta
augusti lõpuks oli

70%

üle 18aastastest
eurooplastest
täielikult
vaktsineeritud.

Muuta EL
2050. aastaks
kliimanetraalseks
ja vähendada
CO₂ heidet
2030. aastaks

55%

Kolmandaks on hakanud avalduma **ELi ajaloolise taastekava NextGenerationEU** vahendite mõju majandusele. See on saanud võimalikuks tänu kogu Euroopa sellesuunalistele jõupingutustele. 2020. aasta lõpus sõlmisid Euroopa Parlament ja nõukogu kokkuleppe võtta vastu komisjoni ettepanek luua NextGenerationEU. Kõik osapooled oli ühel nõul, et NextGenerationEU peaks olema rohkemat kui vahend kriisi ületamiseks; vaja oli ümber kujundada Euroopa majandus, muutes selle keskkonnahoidlikumaks, digitaalsemaks, vastupidavamaks ja õiglasemaks.

Järgnenud kuudel töötas komisjon koos iga liikmesriigiga välja tolle **riikliku taaste- ja vastupidavuskava**, milles on nähtud ette asjakohased investeeringud ja reformid. Suveks oli heaks kiidetud kaheksateist taastekava. 2021. aasta suvel hakkasid esimesed rahasummad, mille komisjon oli kapitaliturgudelt laenanud, liikmesriikideni jõudma.

Pandeemia järel majanduse taastamiseks võetavad meetmed on kogu tänase põlvkonna jaoks parim võimalus kujundada Euroopa tulevikku. Euroopal on selge siht ja täpsed eesmärgid, mille abil edasiminekut mõõta, et eesiseisvaid investeeringuid ja reforme võimalikult hästi ära kasutada. Mõõtmise viib tulemustele! Sel põhjusel on komisjon töötanud välja **2030. aastaks kolm eesmärkide kogumit**. 2021. aasta juunis võeti vastu **Euroopa kliimamääruse** ettepanek, millega seati eesmärk muuta EL 2050. aastaks kliimanetraalseks ja vähendada 2030. aastaks CO₂ heidet vähemalt 55%. 2021. aasta märtsis esitas komisjon oma kavandi **Euroopa digikümnenendi** jaoks, sätestades selged eesmärgid digitaristu, elanikkonna oskuste ning ettevõtete ja avalike teenuste digitaliseerimise vallas. 2021. aasta mais andsid ELi liidrid Porto sotsiaaltippkohtumisel oma heakskiidu komisjoni ettepanekule püstitada **sotsiaaleesmärgid**, mis tuleb saavutada 2030. aastaks. Kolme valdkonna eesmärgid näitavad teed parema Euroopa poole, mis lubaks Euroopa Liidu üle tõeliselt uhke olla. Tulevik on paljulubav.

Hoolikamalt kui kunagi varem on komisjon jälginud **demokraatia, õigusriikluse ja põhiõiguste** olukorda Euroopa Liidus. Vähem kui aasta jooksul on komisjon koostanud kaks õigusriikluse aruannet, mis sisaldavad omaette peatüki iga liikmesriigi olukorra kohta. Alates volituste algusest on komisjon algatanud õigusriikluse ja muude Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud liidu väärtuste kaitsmise asjus ligikaudu 40 rikkumismenetlust. Õigusriigi põhimõtte kaitseb inimesi tugevama õiguse eest. Euroopa Komisjon jätkab koostööd riiklike ametiasutustega, et leida nendes küsimustes sobivad lahendused ja tagada inimestele nende igapäevased õigused ja vabadused.

Käesolevas brošüüris on vaatluse all tööd, mis on tehtud, ja saavutused, milleni on jõutud viimase aasta jooksul pärast 2020. aasta kõnet Euroopa Liidu olukorra kohta. Alustuseks räägitakse komisjoni pingutustest teha lõpp COVID-19 kriisile, vaadatakse olukorda tervishoiu ja katseid majandust taas käima lükata ning tõstetakse esile püüdlusi muuta majandus NextGenerationEU abil keskkonnahoidlikumaks, digitaalsemaks ja õiglasemaks. Seejärel võetakse vaatluse alla komisjoni tegevus kliima ja digiülemineku vallas ning sotsiaalküsimustes. Viimased peatükid käsitlevad komisjoni tegevust üleilmsel areenil ja Euroopa tuleviku konverentsi.

1. JUHTROLL ÜLEMAAILMSEST TERVISEKRIISIST VÄLJUMISEL

VAKTSIINIDEGA PANDEEMIA VASTU

Tänu **ELi vaktsiinistrateegiale** on komisjon kindlustanud endale kuni 4,6 miljardit doosi COVID-19 vaktsiini, mis on enam kui piisav, et vaksineerida kogu ELi elanikkond ja katta oluline osa muude abivajavate piirkondade vajadustest.

Selleks sõlmis komisjon liikmesriikide nimel üksikute vaktsiinitootjatega eelostulepingud. Vastutasuks õiguse eest osta teatava ajavahemiku jooksul kindlaksmääratud hinnaga kindlaksmääratud arv vaktsiinidoose rahastas komisjon vaktsiinitootjate ees seisnud esialgseid kulusid 2,7 miljardi euro suurusest **erakorralise toetuse rahastamisvahendist**. Sellega aitas komisjon kaasa ohutute ja tõhusate vaktsiinide väljatöötamisele rekordilise aja jooksul ning nende tootmise kiirendamisele.

Euroopa Raviameti soovitusel, mis rajaneb maailma rangeimate hulka kuuluvatel kliinilistel uuringutele, on ELis praegu lubatud kasutada **nelja COVID-19 vaktsiini**.

Komisjon on kindlustanud kuni **4,6 miljardit COVID-19 vaktsiinidoosi**.

ELile on tarnitud
639 miljonit
vaktsiinidoosi

ELi inimestele on manustatud
522,4 miljonit
vaktsiinidoosi

70%
ELi täisealisest elanikkonnast on täielikult vaksineeritud

Viimati ajakohastatud: 31. august 2021.
Allikas: vaktsiinitootjate ja ECDC andmed

Komisjon on püüdnud tagada kõigile ELi liikmesriikidele õiglase ja võrdse juurdepääsu vaktsiinidele. Esimesed vaksineerimised COVID-19 vastu toimusid **ELi vaksineerimispäevadel** 2020. aasta detsembris, mis on vähem kui kümme kuud pärast seda, kui Maailma Terviseorganisatsioon pandeemia välja kuulutas.

Peamiselt tootmise kitsaskohtade ja seetõttu, et üks ettevõtte ei täitnud oma tarnelepingut, oli vaksineerimiskampaania esimestel kuudel oodatust aeglasem. Siiski kiirenes vaktsiinide tarnimise tempo peagi, mis võimaldas ELil saavutada oma vaksineerimiseesmärgi suveks. See näitab veenvalt, kui õige oli komisjoni otsus investeerida laia vaktsiiniportfelli. Lisaks on komisjon teinud koostööd tootjatega, et **suurendada nende tootmisvõimsust** Euroopas.

Koroonaviiruse uute variantide ilmnemisel on komisjon eraldanud vahendeid kiireloomulisteks teadusuuringuteks, et **kohandada vaktsiine** sobivaks uute variantide jaoks, ning jätkanud eelostulepingute sõlmimist **võimendavate dooside** manustamiseks.

LAIEM TEGEVUS TERVISEKRIISIST ÜLE SAAMISEKS

Euroopa Komisjon on kahekordistanud jõupingutusi kriisi sotsiaal-majandusliku mõju leevendamiseks, olles pandeemia algusest saadik võtnud 2179 meetet.

Tänu ELi tegevusele on kindlustatud ohutute ja tõhusate vaktsiinide kättesaadavus. Komisjon on aidanud liikmesriikidel parandada testimis- ja jälgimissuutlikkust ning töötanud selleks koos viimastega välja asjakohased strateegiad. Samuti on komisjon ja liikmesriigid üheskoos taganud stabiilsed kaubavood, piisava töökohtade säilimise ja kvaliteetse teabe tervise seisundi kohta, tuginedes viimase puhul rohkem kui 30 Euroopa riigis kasutatavale ühisele värvikoodile.

Euroopa solidaarsuse vaimus on **erakorralise toetuse rahastamisvahendist** eraldatud ligikaudu 100 miljonit eurot isikukaitsevahendite ja ravimite hankimiseks. Samuti eraldati rahastamisvahendi arvelt 100 miljonit eurot, et osta otse üle 20 miljoni antigeeni kiirtesti, millega täiendada riiklikke strateegiaid.

2021. aasta märtsis tegi komisjon ettepaneku eraldada **Euroopa Solidaarsusfondist** 530 miljonit eurot, et toetada 17 liikmesriigis ja kolmes läbirääkijariigis riiklikke tervisealaseid hädaabimeetmeid. Ühtekuuluvuspoliitika **koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse** raames suunati ümber tervishoiumeetmetele üle 7,6 miljardi euro.

Samal ajal eraldas komisjon 2,5 miljonit eurot koolitusteks eri valdkondade tervishoiutöötajatele, et nad saaksid intensiivraviosakondi toetada ja aidata. Koolitusprogrammi rakendati kogu ELis, kaasates 700 haiglat ning 17 000 arsti ja õde.

Komisjon kehtestas **üldise testimisstrateegia** peamised elemendid, mida riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil testimise juures arvesse võtta, sh kasutusala, prioriteetsed rühmad, testimissuutlikkus ja testivarud, ning kriteeriumid, mille puhul võib olla asjakohane kasutada antigeeni kiirtesti.

Komisjon kutsus liikmesriike üles suurendama genoomi järgendamise määra vähemalt 5%ni ja eelistatavalt 10%ni positiivsetest testitulemustest ja jälgima variantide levimust ning eraldas selleks Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse kaudu 110 miljonit eurot.

Lisaks eraldati ELi teadusuuringute ja innovatsiooni programmist „Euroopa horisont“ viiruse variantide kiireloomuliseks uurimiseks 123 miljonit eurot. Euroopa esmaabivahendite strateegiline varu **rescEU** suurendas võitluses koroonaviiruse pandeemiaga riikidevahelist solidaarsust ja aitas päästa inimesi. EL on alates rescEU varude loomisest 2020. aastal lähetanud liikmesriikidesse (Tšehhi, Prantsusmaa ja Horvaatia) ning osalevatesse riikidesse (Montenegro, Põhja-Makedoonia ja Serbia) üle 6,6 miljoni elutähtsa meditsiinitoote. EL on mobiliseerinud ka kuus erakorralise meditsiini meeskonda (Belgiast, Taanist ja Rumeeniast igäihest üks meeskond Slovakkiasse, üks meeskond Saksamaalt Paapua Uus-Guineasse ja teine meeskond Guineasse ning üks meeskond Rumeeniast Tuneesiasse).

Ühtekuuluvuspoliitika koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse raames suunati ümber tervishoiumeetmetele üle **7,6 miljardi euro**.

Et olla tulevaste kriiside puhul paremini valmis, vaadati läbi ELi kodanikukaitset reguleerivad õigusaktid. Muudatused jõustusid 2021. aasta mais, andes ELi käsutusse Euroopat ja maailma ohustavate uute probleemidega toimetulemiseks paremad vahendid ning suurendades ühtlasi rescEU varu.

EUROOPA OHUTU TAASAVAMINE

Euroopa Komisjon toetas liikmesriikide püüdlusi tagada kooskõlas epidemioloogilise olukorraga ohutu vaba piiriülene liikumine. Et edendada meetmete rakendamist ja muuta reisijatele antav teave selgemaks, kehtestas komisjon **ühtse värvikoodi**. Samuti nägi komisjon ette ühtsed kriteeriumid suure riskiga piirkondade jaoks ja kehtestas nn hädapidurimehhanismi, mille abil piirata reisimist kolmandatest riikidest, kus levivad viiruse uued uurimisalused või murettekitavad variandid.

Kohe kui laialdane vaksineerimine oli käivitunud ja rahvatervise olukord hakkas paranema, alustas komisjon ohutu ja järkjärgulise taasavamise kavandamist.

ELi digitaalset COVID-tõendit võib pidada avatud ja turvalise Euroopa sümboliks. See on andnud reisijatele kindlustunde ELis turvaliselt reisimiseks. Samuti on see lihtsustanud ametiasutuste ja lennuettevõtjate jaoks vajalike dokumentide kontrollimist. Arvandmed näitavad, et lennundus on taastunud enam kui 70% ulatuses kriisieelsest tasemest. Tõendit saab kasutada digitaalselt või paberkandjal, et tõendada vaksineerimist, testimist või haiguse läbipõdemist. Iga ELi digitaalne COVID-tõend sisaldab digiallkirjaga ruutkoodi, mis kaitseb seda võltsimise eest. Tõendite piiriülese kontrollimise usaldusväärsuse tagamiseks töötas komisjon välja turvalise digitaristu, mis ühendab riiklikke süsteeme. See võeti kasutusele 1. juunil. Augusti lõpuks oli loodud ligikaudu 400 miljonit sertifikaati. Selle sertifikaadiga kehtestab EL ka üleilmse normi ja näitab tehnoloogilist edumaad: augusti lõpuks oli süsteemi lisatud üheksa ELi mittekuuluvat riiki – Island, Liechtenstein, Norra, Põhja-Makedoonia, San Marino, Šveits, Türgi, Ukraina ja Vatikan – ning kõnelused on pooleli veel 20 riigiga.

Niivõrd, kui võrd see on ohutu, on EL järk-järgult avanud oma piire ka rahvusvaheliste turistide jaoks. 2021. aasta mais leppisid ELi liikmesriigid kokku võtta vastu ka vaksineeritud reisijaid, kes tulevad väljastpoolt ELi.

Platvormi **Re-open EU** kaudu on püsivalt jagatud teavet riikide meetmete ja terviseolukorra kohta, et aidata inimestel planeerida oma tegemisi üle 31 riigi. Algselt veebisaidina kasutusele võetud platvorm on nüüd olemas ka reisiplaneerijat sisaldava rakendusena.

ELi digitaalne COVID-tõend lihtsustab ELis elavatel inimestel **ohutut reisimist** Euroopas.

VALMISTUDES TULEVIKUKS: TEEL TERVISLIKUMA EUROOPA POOLE

Pandeemia kontrolli alla saamiseks ja Euroopa inimeste tervise olukorra parandamiseks on peale vaktsiinide vaja ka ohutut ja tõhusat ravi. Ravimite väljatöötamise ja kättesaadavuse edendamiseks tegi komisjon 2021. aasta mais ettepaneku võtta vastu Euroopa **COVID-19 ravimeid käsitleva strateegia**, hõlmates muu hulgas ravimeid COVID-19st taastuvate patsientide jaoks. Komisjon on valinud viis paljulubavat COVID-19 ravimit ja püüab koostada 2021. aasta oktoobriks kümnest ravimist koosneva portfelli.

COVID-19 pandeemia on toonud rahvatervise tähelepanu keskmesse. Seetõttu on komisjon alustanud vundamendi rajamist **Euroopa terviseliidule**, mille raames saaksid 27 liikmesriiki teha koostööd tervisekriiside tuvastamisel ja nendeks valmistumisel ning rakendada kriiside puhkedes ühiseid meetmeid. Euroopa terviseliit annab ELile sobivad vahendid selleks, et ennetada tulevasi pandeemiaid ning võtta meetmeid nende reageerimiseks, parandades tervishoiusüsteemide vastupidavust ning raskete haiguste, nagu vähktõve ennetust, ravi ja järelhooldust.

Euroopa terviseliidu esimeseks sambaks on kriisideks valmisoleku ja kriisidele reageerimise kava. Selle raames on komisjon teinud ettepaneku tugevdada Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskust ja Euroopa Ravimiametit, mis toetaks liikmesriike parema järelevalve, teadusliku analüüsi ning suuniste andmisega enne kriisi ja kriiside ajal.

Komisjonil on ühtlasi kavas luua **ELi tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutus** (HERA). Parim viis tulevaste pandeemiatega toimetulekuks on alustada võitlust enne, kui need on valla pääsenud. Just sellel otstarbel ongi HERA loodud. HERA kujutaks endast püsivalt tegutsevat üksust, mis tegeleks riskide modelleerimisega, ülemaailmse tervise seisuga ning ravimitootmise mahtude ja paindlikkuse planeerimisega, vaktsiinide väljatöötamisega ning meditsiiniuuringute edendamisega.

Esimeses faasis rakendab Euroopa Komisjon uut biokaitseks valmisoleku kava „**HERA incubator**“, mis ühendab teadlasi, biotehnoloogiaettevõtteid, tootjaid, seadusandjaid ja avaliku sektori asutusi, et kiiresti avastada ja iseloomustada viiruse uusi variante, kohandada vajadust mööda vaktsiine ja suurendada vaktsiinide tootmist. Spetsiaalne eksperdirühm hindab variantidest tulenevaid uusi ohte ja pakub välja meetmeid, mille abil ennetada viiruse arengut. Kava „HERA incubator“ alusel käivitati esimene kogu ELi hõlmav COVID-19 vaktsiiniuuringute võrgustik **Vaccelerate**, mille abil kiirendada vaktsiiniuuringuid ning ühendada kliiniliste uuringute kavandamiseks ja läbiviimiseks kõik vaktsiinide väljatöötamisega seotud sidusrühmad Euroopas.

Euroopa terviseliidu teiseks sambaks on **Euroopa vähktõvevastase võitluse kava**, mida esitleti 2021. aasta veebruaris. Tuginedes uuele tehnoloogiale, teadusuuringutele ja innovatsioonile, nähakse kavaga ette uued põhimõtted vähktõve ennetamiseks, raviks ja hoolduseks ning 4 miljardi euro ulatuses investeeringuid.

Terviseliidu kolmanda samba moodustab **Euroopa ravimistrateegia**, mille komisjon võttis vastu 25. novembril 2020 ning mis tagab patsientidele juurdepääsu uuenduslikele ja taskukohastele ravimitele ning toetab ELi ravimitööstuse konkurentsivõimet, innovatiivsust ja kestlikkust. Strateegia aitab ühtlasi luua Euroopa strateegilist autonoomsust, võttes muu hulgas vaatluse alla ravimite nappuse ja pandeemia käigus ilmsiks tulnud haavatavad lülid tarneahelas.

Eelöeldule lisaks on EL haiglatelt ja meditsiiniteenistustelt saadud abipalve peale käivitanud ulatusliku programmi „**EL tervise heaks**“. Selle juures ei piirduta üksnes kriisienetusega, vaid eraldatakse üle 5,3 miljardi euro liikmesriikide tervishoiusüsteemide tugevdamiseks ja kestlikumaks muutmiseks. 2021. aastal makstakse välja kuni 311 miljonit eurot.

Parandada ja tugevdada inimeste tervist ELis

Kaitsta ELi elanikke tõsiste piiriüleste terviseohtude eest

Täiustada ravimeid, meditsiiniseadmeid ja kriisitooteid

Tugevdada tervishoiusüsteemi kogu ELis

EL ÜLEILMSE SOLIDAARSUSE SUUNANÄITAJANA: ABIKÄSI MUULE MAAILMALE PANDEEMIA ÜLETAMISEKS

Euroopas ei möödu oht enne, kui ka kogu muu maailm on ohutu. Pandeemia ohjamiseks ja uute viirusevariantide tekke ärahoidmiseks on oluline korraldada vaksineerimiskampaania kõikjal maailmas. EL on edukalt aidanud tagada vaktsiinitarneid üle kogu maailma, tuues teisi osalejaid **COVID-19 tõrje vahenditele juurdepääsu raamistikku (ACT-A)** ja selle vaktsiinide jagamise mehhanismi **COVAXi** taha. Praegu 191 riigi osalusega COVAX on peamine vaktsiinide jagamise mehhanism maailmas.

ACT-A raamistiku abil on töötatud välja COVID-19-vastane ravi, mille abil on päästetud inimeste elusid. ACT-A abil on õnnestunud teha madala sissetulekuga riikides COVID-19 testid kättesaadavaks vähem kui 2,5 USA dollari eest. Aasta lõpuks võib oodata, et COVAXi mehhanismi abil on tarnitud 92 madala ja keskmise sissetulekuga riiki taskukohase hinnaga või koguni tasuta 1,8 miljardit vaktsiinidoosi. Selle on teinud võimalikuks **Euroopa tiimi** märkimisväärne panus (st EL ja selle liikmesriigid ning Euroopa finantsasutused üheskoos). Euroopa tiim on üks suurimaid COVAXi rahastajaid, olles seni andnud toetuste ja pangatagatistena ligikaudu 3 miljardit eurot.

Et täiendada COVAXi tohutuid jõupingutusi, lõi Euroopa Komisjon **ELi vaktsiinide jagamise mehhanismi**, millega toetada ELi liikmesriike kahepoolsete annetuste tegemisel kolmandatesse riikidesse.

Haiglatelt ja meditsiiniteenistustelt saadud abipalve peale on EL käivitanud ulatusliku programmi „**EL tervise heaks**“.

EL on edukalt kaasanud **ACT-Acceleratori** ja selle vaktsiinide jagamise mehhanismi **COVAXi** taha teisi osalejaid.

Roomas toimunud
**ülemaailmne
 terviseteemaline
 tippkohtumine**
 tähistas uue
 ja söaka
 peatüki algust
 ülemaailmses
 tervisepoliitikas.

Liidu elanikkonnakaitse mehhanism pakub operatiivabi, olles annetanud pandeemia algusest saadik üle 5 miljoni vaktsiinidoosi ja üle 180 miljoni ühiku meditsiinivarustust, alates isikukaitsevahenditest (maskid, kaitseprillid, kaitserõivad) kuni meditsiinitarvete (kätepuhastusvahendid, kindad, põlled, kaitsekitlid, nõelad ja süstlad), COVID-19 testide, hapnikukontsentraatorite ja hingamisaparaatideni, mida kasutatakse COVID-19 patsientide raviks.

EL on vaktsiinide ekspordi valdkonnas maailmas juhtpositsioonil, tagades läbipaistvuse ja aruandekohustuse. Komisjon lõi **vaktsiinide ekspordiloo mehhanismi**, mille alusel peavad ettevõtjad teatama liikmesriikide ametiasutustele, kui neil on kavatsus ELis toodetud vaktsiine ekspordida. Alates 2020. aasta detsembrist on EL ekspordinud ligikaudu 700 miljonit vaktsiinidoosi enam kui 130 riiki (ligikaudu 600 miljonit doosi ekspordiloo mehhanismi raames), sealhulgas madala ja keskmise sissetulekuga riikidesse COVAXi nimekirja alusel. EL on ekspordinud ligikaudu sama palju vaktsiine, kui ta on jaganud oma kodanikele, tegutsedes sel viisil ülemaailmse apteekriteenuste osutajana.

Oma 2020. aasta kõnes olukorra kohta Euroopa Liidus andis president von der Leyen teada, et Euroopa Komisjonil on kavas korraldada koos Itaaliaga esimene **ülemaailmne terviseteemaline tippkohtumine**. 21. mail 2021. aastal Roomas toimunud üritus tähistabki uue ja söaka peatüki algust ülemaailmses tervisepoliitikas. See töö kokku maailma liidrid, kes soovivad teha rahvatervise valdkonnas ülemaailmset koostööd. Tippkohtumisel võeti vastu **Rooma deklaratsioon**, milles on sätestatud ühised põhimõtted COVID-19 pandeemiast ülesaamiseks ning tulevaste pandeemiate ärahoidmiseks ja nendeks valmistumiseks. Nende põhimõtete seast võiks nimetada loobumist ekspordikeeldudest, ülemaailmsete tameahelate avatuna hoidmist ning vaktsiinide tootmise võimekuse suurendamist üle kogu maailma ja eelkõige arengumaades. Tippkohtumisega sai kinnitust ELi võime teisi osalejaid kaasata ja võtta juhtroll ülemaailmse terviseohutuse põhimõtete kujundamisel.

Ülemaailmsel terviseteemalisel tippkohtumisel kuulutas president von der Leyen välja ka Euroopa tiimi algatuse vaktsiinide, ravimite ja tervisetehnoloogia tootmise ja kättesaadavuse edendamiseks **Aafrikas**, eraldades selleks ELi eelarvest ning Euroopa Investeeringuspanga ja teiste arengu rahastamise asutuste vahenditest 1 miljard eurot. Algatuse abil luuakse soodne keskkond vaktsiini tootmiseks Aafrikas kohapeal ning kõrvaldatakse nii pakkumise kui ka nõudlusega seotud takistused, toetades muu hulgas 2020. aasta märtsis vastu võetud Aafrika strateegia rakendamist. Tulevikus võiks Euroopa tiimi algatusega liituda ka teisi piirkondi.

Euroopa tiimi kaudu on juba praeguseks kaasatud 46 miljardit eurot, millega on aidatud rohkem kui 130 partnerriigil üle kogu maailma tegeleda humanitaarvajaduste rahuldamise, tervishoiu-, veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide tugevdamise ning pandeemia sotsiaal-majanduslike tagajärgede leevendamisega.

Euroopa tiimi kaudu on juba praeguseks kogutud toetust rohkem kui

130
partnerriigile
 kogu maailmas.

2. AJALOOLINE PÖÖRDEPUNKT NEXTGENERATIONEU

Euroopa majandus taastub jõudsalt, toetudes **ELi taastekavale** ning rohe- ja digipöördele. ELi kehtestatud erakorralised meetmed on end ära tasunud. **2021. aasta suve majandusproгноosi** järgi kasvab ELi majandus 2021. aastal 4,8% ja 2022. aastal 4,5%. Ehkki taastumise kiirus võib olla riigiti erinev, peaks prognoosi kohaselt kõik liikmesriigid saavutama 2022. aasta lõpuks vähemalt kriisieelse majandustaseme.

Kasvule pandi alus kohe pandeemia alguses tehtud poliitiliste otsustega. Selle tegid võimalikuks **vaktsiinide kiire kasutuselevõtt** ning ELi ja liikmesriikide tasandil võetud enneolematud **majandusstiimulid**. Pandeemia majandusliku mõju leevendamiseks astunud sammudega tegi komisjon liikmesriikide jaoks võimalikuks jõuliste toetusmeetmete võtmise ning võttis erakorralisi majandusmeetmeid, nagu esimene ELi algatus lühendatud tööaja rahastamiseks (TERA).

Samal ajal tehti algust tööga pikaajalise taastumise nimel. Juba 2020. kevadel tuli komisjon välja 2 triljoni euro suuruse taastepaketiga, nii et Euroopa Parlament ja nõukogu said ettepaneku heaks kiita 2020. aasta detsembris. Seejärel oli liikmesriikidel vaja koostada oma riiklikud **taaste- ja vastupidavuskavad**, mille komisjon kiitis heaks 2021. aasta suveks. Kogu Euroopa Liit tegutses kui üks mees, et võtta vastu suurim taastekava, mida Euroopas on nähtud alates Marshalli plaani aegadest. Ning sellega lugu ei lõppe, sest NextGenerationEUga kujundame Euroopa tulevikku kogu järgnevate aastakümnete jaoks.

ELi majandus
peaks prognoosi
kohaselt
kasvama
2021. aastal

4,8%

ja 2022. aastal

4,5%

ERAKORRALISED MAJANDUSMEETMED KESTLIKU TAASTUMISE TOETUSEKS

EL on jõudu säästmata pingutanud ülemaailmse tervisekriisi majandusliku mõju leevendamiseks. **Esmakordselt aktiveeriti stabiilsuse ja kasvu pakti üldine vabastusklausel**, mis on võimaldanud liikmesriikidel kogu 2021. aasta jooksul võtta jõulisi majandusmeetmeid. Klausli kohaldamist jätkatakse ka 2022. aastal. Olemasolevad ELi vahendid suunati ümber ning kõigis liikmesriikides ja piirkondades tehti kättesaadavaks uusi vahendeid.

Samuti võttis komisjon kiiresti vastu ajutise raamistiku, mis võimaldas liikmesriikidel kasutada täielikult ära **ELi riigiabi eeskirjade** paindlikkusklauseid, et anda majandusele kriisi ajal vajalikku toetust, tagades samas kõigile võrdsed tingimused. Kokku on komisjon alates 2020. aasta märtsist võtnud vastu üle 629 otsuse, kiites heaks üle 3,08 triljoni euro ulatuses COVID-19ga seotud abi üle kogu ELi.

Ainuüksi
2020. aastal
aitas töötuseriski
leevendamiseks
antava ajutise
toetuse Euroopa
rahastu (TERA)
hoida ELis alles
25–30 miljoni
inimese töökohad.

21. oktoobril 2020 andis Euroopa Komisjon välja esimese sotsiaalse võlakirja, et rahastada **eriolukorras töötuseriski leevendamiseks antavat ajutist toetust** (TERA). Tänapäevaks on komisjon kandnud kogutud summad abisaavatele liikmesriikidele laenudena üle. Praeguse seisuga on eriolukorras töötuseriski leevendamiseks antava ajutise toetuse Euroopa rahastust (TERA) eraldatud 19 liikmesriigile riiklike lühendatud tööaja kavade toetamiseks 90 miljardit eurot. Ainuüksi 2020. aastal aitas töötuseriski leevendamiseks antava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) hoida ELis alles 25–30 miljoni inimese töökohad.

TERAst on abi saanud ligikaudu 1,5–2,5 miljonit ettevõtet, et oma töötajaid tööl hoida.

Liikmesriigid on TERA abil säästnud intressimaksetelt hinnanguliselt 5,8 miljardit eurot, võrreldes sellega, kui nad oleksid ise emiteerinud riigivõlakirju.

Komisjon kogus esimese nelja võlakirjaemissiooni käigus 53,5 miljardit eurot, nii et keskmiselt olid võlakirjad üle kümne korra üle märgitud.

TERA: **94,3** miljardit eurot

8,2 miljardit eurot Belgia	21,3 miljardit eurot Hispaania	957 miljonit eurot Leedu	5,9 miljardit eurot Portugal
511 miljonit eurot Bulgaaria	1 miljard eurot Horvaatia	504 miljonit eurot Ungari	4,1 miljardit eurot Rumeenia
2 miljardit eurot Tšehhi	27,4 miljardit eurot Itaalia	420 miljonit eurot Malta	1,1 miljardit eurot Sloveenia
2,5 miljardit eurot Iirimaa	603 miljonit eurot Küpros	11,2 miljardit eurot Poola	630 miljonit eurot Slovakkia
5,3 miljardit eurot Kreeka	305 miljonit eurot Läti	230 miljonit eurot Eesti	

Summad on ümardatud.

Tervishoiu-, ettevõtlus- ja tööhõivesektori erakorraliste vajaduste rahuldamisel on liikmesriike toetatud endiselt **ühtekuuluvuspoliitika** alusel **koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuste** kaudu.

**7,6 miljardit
eurot**

→ **haiglatele** meditsiiniseadmete, isikukaitsevahendite, hingamisaparaatide ja testimiskomplektide soetamiseks.

**11,2 miljardit
eurot**

→ **ettevõtetele** kõikides majandussektorites, sealhulgas neis, mis on kõige rängemini pihta saanud, nagu kultuur, turism, toitlustus.

**4,1 miljardit
eurot**

→ **otseabi inimestele**, sealhulgas töötajatele töökohtade säilitamise kavade rakendamise ja toetamise teel.

Ühtekuuluvuspoliitika alusel koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuste kaudu võetud erakorraliste meetmete jätkamiseks loodi uus vahend, mida rahastatakse NextGenerationEU kaudu: Ühtekuuluvuse huvides ja Euroopa territooriumidele antav taastamisabi (REACT-EU). Selle instrumendiga antakse erakorralist toetust tervishoiusektorile, ettevõtetele ja töötajatele ning edendatakse digitaalseid ja keskkonnahoidlikke investeeringuid, mis aitavad kaasa majanduse taastamisele.

PANDEEMIAST TAASTUMINE TUGEVAMATENA

2020. aasta lõpus jõudis EL kokkuleppele ajaloo suurima ELi eelarve kaudu rahastatud paketi üle, mille väärtus on 2,018 triljonit eurot (jooksevhindades). Sellest 1,211 triljonit eurot moodustab aastate 2021–2027 **ELi pikaajaline eelarve**, mida täiendab uue, taastumise tugevdamiseks loodud ajutise rahastu **NextGenerationEU** kaudu kaasatud 806,9 miljardit eurot (jooksevhindades).

NextGenerationEU on rohkem kui lihtsalt kava kriisi ületamiseks. Sellist võimalust muuta kogu majandussüsteemi tulevikukindlamaks, avades uusi arenguteid ja luues muutustele vastavaid töökohti, ei pruugi niipea enam tulla. Selle keskne osa on **taaste- ja vastupidavusrahas**, mis sisaldab 723,8 miljardit eurot (jooksevhindades), mis makstakse välja toetuste ja laenukena ELi liikmesriikide reformide ja investeeringute toetamiseks.

Taaste- ja vastupidavusrahasust toetuse saamiseks on juba 25 liikmesriiki esitanud Euroopa Komisjonile oma **taaste- ja vastupidavuskava**. Kavades on ette nähtud terviklikud reformide ja avaliku sektori investeerimisprojektide paketid, mis aitavad viia läbi rohe- ja digipööret ning muuta Euroopa majanduse tulevikukindlamaks ja õiglasemaks. Võttes arvesse tehtavate investeeringute kvaliteeti ja mõjusust ning ette pandud reformide olulisust, andis komisjon liikmesriikidele tehnilise toe instrumendi raames taaste- ja vastupidavuskavade ettevalmistamisel sihtotstarbelist abi.

Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

149,5 miljardit eurot (+ 11,5 miljardit eurot NGEU-lt)

Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused

426,7 miljardit eurot (+776,5 miljardit eurot NGEU-lt)

Loodusvarad ja keskkond

401 miljardit eurot (+ 18,9 miljardit eurot NGEU-lt)

Ränne ja piirihaldus

25,7 miljardit eurot

Julgeolek ja kaitse

14,9 miljardit eurot

Naabrus ja maailm

110,6 miljardit eurot

Euroopa avalik haldus

82,5 miljardit eurot

Kokku: 2,018 triljonit eurot (jooksevhindades)

Taasterahastu „NextGenerationEU“
806,9 miljardit eurot

Pikaajaline eelarve
1210,9 miljardit eurot

Mitmed nende rubriikide programmid saavad täiendavaid assigneeringuid määruse (EL, Euratom) 2020/2093 (edaspidi „mitmeaastase finantsraamistiku määrus“) artikli 5 alusel (programm „Euroopa horisont“, programm „InvestEU“, programm „EL tervise heaks“, programm „Erasmus+“, programm „Loov Euroopa“, õigusprogramm, kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm ning integreeritud piirihalduse fond), määruse (EL, Euratom) 2018/1046 (edaspidi „finantsmäärus“) artikli 15 alusel uuesti kättesaadavaks tehtavate vabastatud kulukohustuste arvelt (programm „Euroopa horisont“) ning Euroopa Arengufondist tehtud tagasimaksetest (naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“). Täpsed lisaassigneeringud määratakse kindlaks igal aastal eraldi.

Kõik summad on miljardites eurodes jooksevhindades 2020. aasta novembri seisuga.

Allikas: Euroopa Komisjon.

Esitatud riiklikest taaste- ja vastupidavuskavadest on komisjon augusti lõpu seisuga hinnanud ja heaks kiitnud 18 kava. Kavade hindamisel vaadati, kas neis sätestatud investeeringud ja reformid toetavad rohe- ja digipööret ning kas need aitavad tõhusalt lahendada Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud probleeme. Samuti hinnati seda, kas need tugevdavad liikmesriigi kasvupotentsiaali, aitavad luua uusi töökohti ning parandavad territoriaalset ühtekuuluvust ja majanduslikku, sotsiaalset ja institutsioonilist vastupidavust, mis on tasakaalustatud taastumise olulisi eeltingimusi.

26. augusti seisuga on tehtud juba enam kui 48 miljardi euro väärtuses väljamakseid järgmistele riikidele: Belgia, Hispaania, Itaalia, Kreeka, Leedu, Luksemburg, Portugal, Prantsusmaa ja Saksamaa.

NextGenerationEU: PÕHIJONED

TAASTE- JA VASTUPIDAVUSRAHASTU

723,8 miljardit eurot

338,0 miljardit eurot
toetustena385,8 miljardit eurot
laenudena

ENERGIATOOTMINE

Puhas tehnoloogia ja taastuvad energiaallikad

RENOVEERIMINE

Ehitiste energiatõhusus

LAADIMINE JA TANKIMINE

Kestlik transport ja laadimisjaamad

ÜHENDUMINE

Kiirete lairibateenuste kasutuselevõtt

MODERNISEERIMINE

Avaliku halduse digitaliseerimine

LAIENDAMINE

Andmepilv ja kestlikud protsessorid

ÜMBERÕPE JA OSKUSTE TÄIENDAMINE

Haridus ja koolitus digioskuste arendamiseks

NextGenerationEU toetus teistele programmidele

83,1 miljardit eurot

REACT-EU

50,6 miljardit eurot

ÕIGLASE ÜLEMINKE FOND

10,9 miljardit eurot

MAAELU ARENG

8,1 miljardit eurot

INVESTEU

6,1 miljardit eurot

EUROOPA HORIZONT

5,4 miljardit eurot

RESCEU

2,0 miljardit eurot

Kõik summad on esitatud jooksevhindades.

Riiklikes kavades tuleks pühendada vähemalt 37% kogu eraldisest kliimaeesmärkide saavutamist toetavatele meetmetele ja vähemalt 20% digipööret toetavatele meetmetele. Et kooskõlastada riiklike kavade meetmeid, pani komisjon keskkonnahoiu ja digivaldkonna projektide jaoks ette **seitse juhtalgatust**.

Energiatootmine. Tulevikukindlate puhaste tehnoloogiate juurutamine ning taastuvate energiaallikate arendamise ja kasutamise kiirendamine.

Renoveerimine. Üldkasutatavate ja eraomanduses olevate hoonete energiatõhususe parandamine.

Laadimine ja tankimine Tulevikukindla puhta tehnoloogia edendamine, et kiirendada kestlike, juurdepääsetavate ja arukate transpordivahendite, laadimisjaamade ja tanklate kasutamist ning ühistranspordi laiendamist.

Ühendamine. Kiirete lairibateenuste (sealhulgas kiudoptilised ja 5G-võrgud) kiire kasutuselevõtt kõigis piirkondades ja majapidamistes.

Moderniseerimine. Avaliku halduse ja avalike teenuste, sealhulgas kohtu- ja tervishoiusüsteemide digitaliseerimine.

Laiendamine. Suurendada Euroopa tööstuslike andmepilvede mahtu ning arendada välja kõige võimsamad, eesrindlikumad ja kestlikumad protsessorid.

Ümberõpe ja oskuste täiendamine Täiustada haridussüsteeme, et edendada digioskusi ning tagada hariduse ja kutseõppe võimalusi igas vanuses inimestele.

Kõikides kavades on investeeringud seotud reformidega, mis on suunatud Euroopa poolaasta raames antud riigipõhiste soovitude järgimiseks, näiteks seoses tööturu, hariduse, kultuuri, tervishoiu, õigusemõistmise ja riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkusega. Näiteks **Tšehhi** rakendab ulatuslikke e-valitsemismeetmeid, reformib ehituslubade andmise korda ja korruptsioonivastaseid meetmeid, aga **Saksamaa** kavas nähakse ette meetmed investeeringute kitsaskohtade kõrvaldamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks. **Hispaania** parandab ärikliimat, kavandades meetmeid parema õigusloome, maksete hilinemise vähendamise ning maksejõuetusraamistiku ja riigihangete reformi valdkonnas. **Prantsusmaa** parandab riigi rahanduse jätkusuutlikkust ja toetab ettevõtete juurdepääsu rahastusele. **Itaalia** kiirendab kohtusüsteemi ja vähendab ettevõtjatele osaks saavat bürokraatiat. **Leedu** reformib hüvitisi ja pensione, et tugevdada oma sotsiaalset turvavõrku. **Austria** reformib oma maksusüsteemi, et vähendada kliimasõbraliku tehnoloogia soodustamise abil CO₂ heidet. Kõiki neid reforme on aastaid nõutud, aga alles nüüd tehakse need tänu NextGenerationEU-le teoks.

2021. aasta juunis
kaasas komisjon
oma **esimese**
NextGenerationEU
tehinguga
20 miljardit eurot.

Kõikide taaste- ja vastupidavuskavade kulutused peavad hõlmama vähemalt:

37% kulutusi **KLIIMAALASTEKS**
investeeringuteks ja reformideks

20% kulutusi **DIGIPÖÖRDE**
edendamiseks

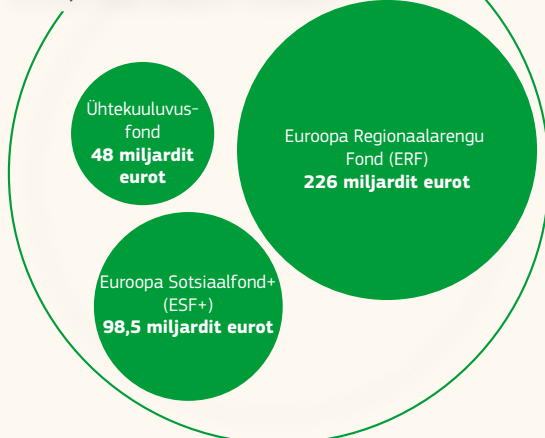
RAHASTUS MAJANDUSE ELAVDAMISEKS

NextGenerationEU rahastamiseks laenab komisjon vahendid ELi nimel kapitaliturgudelt. 15. juunil 2021. aasta juunis kaasas komisjon oma **esimese NextGenerationEU tehinguga**, millega emiteeriti kümneaastase lunastamistähtajaga võlakiri, 20 miljardit eurot. Tegu oli Euroopa suurima institutsionaalse võlakirjaemissiooni ja suurima ühe väärtpaberistamise seeriaga sooritatud institutsionaalse tehinguga, samuti oli tegu suurima summaga, mille EL on ühe tehinguga kaasanud. Koos juunis ja juulis toimunud tehingutega on komisjon kaasanud oma pikaajaliste võlakirjade kaudu 45 miljardit eurot, mida täiendatakse NextGenerationEU mitmekihilise laenustrateegia abil muude vahenditega.

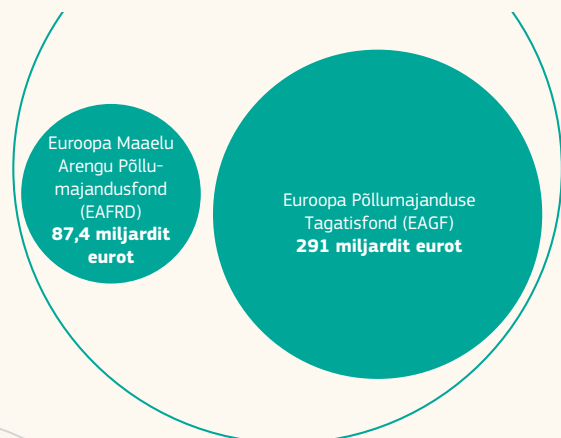
Need toimingud on olnud võimalikud tänu sellele, et kõik liikmesriigid ratifitseerisid rekordiliselt kiiresti – 2021. aasta mai lõpuks – omavahendite otsuse, millega on määratud kindlaks, kuidas ELi eelarvet rahastatakse. Omavahendite otsusega kehtestati muu hulgas ELi eelarve jaoks **uus rahastamisallikas**. Uue tuluallikana on ELi 2021.–2027. aasta eelarvesse tagasiulatuvalt alates 2021. aasta jaanuarist lisatud plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid, mida kogutakse ringlusse võtmata plastpakendijäätmete pealt. Peale saadava eelarvetulu aitab see hoogustada võitlust kliimamuutuste vastu. Eelolevatel aastatel teevad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon ühiseid pingutusi, et võtta ELi eelarves kasutusele uued omavahendid, mida kasutada poliitiliste eesmärkide saavutamiseks võetavate meetmete jaoks, nagu võitlus kliimamuutuste vastu ja digipöörde, kaasates samal ajal turgudelt rahalisi vahendeid Euroopa majanduse taastamiseks. Esimese sammuna kavatseb komisjon esitada 2021. aasta teisel poolel omavahendite paketi. Et leevendada kliimapöörde lühiajalisi sotsiaalseid tagajärgi, nähakse paketi abil ette kliimameetmete sotsiaalfondi loomine ning lahendus selle rahastamiseks ja vajalikud eelarvemehhanismid.

Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027

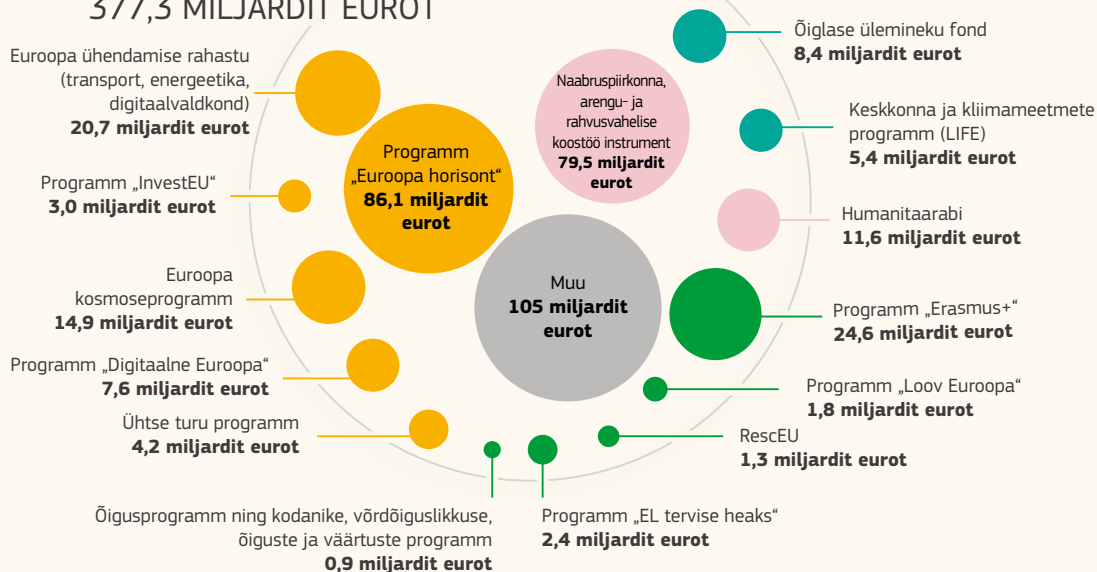
ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA 372,6 MILJARDIT EURO

ÜHINE PÕLLUMAJANDUSPOLIITIKA (ÜPP) 378,5 MILJARDIT EURO

UUED JA TUGEVDATUD PRIORITEEDID 377,3 MILJARDIT EURO

Rahastatakse ainult mitmeaastase finantsraamistiku alusel. Mõnele poliitikavaldkonnale, nagu ühtekuuluvus, ning programmidele, nagu Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD), õiglase ülemineku fond, InvestEU, rescEU ja „Euroopa horisont“, eraldatakse taasterahastust „NextGenerationEU“ lisaassigneeringuid. Väljaspool ühtekuuluvuspoliitikat eraldatakse fondile ESF+ täiendavalt 0,8 miljardit eurot tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni meetmete jaoks. Mitmele programmile eraldatakse täiendavaid assigneeringuid mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 alusel, finantsmääruse artikli 15 alusel uuesti kättesaadavaks tehtavate vabastatud kulukohustuste arvelt ning Euroopa Arengufondi võimalike tagasimaksete arvelt. Täpsed lisaassigneeringud määratakse kindlaks igal aastal eraldi. Kõik summad on miljardites eurodes jooksevhindades 2020. aasta novembri seisuga.

Allikas: Infograafika on algselt loonud Euroopa Liidu Nõukogu.

3. KESKKONNAHOIDLIKUMA, DIGITAALSEMA JA SOTSIAALSELT ÕIGLASEMA EUROOPA KUJUNDAMINE

EUROOPA ROHELINE KOKKULEPE

Meie tervis sõltub meie planeedi tervisest. Euroopa Liidu kodanike pikaajaline heaolu saab tugineda ainult hea tervisega planeedile. Samal ajal pakub üleminek rohemajandusele arvukaid võimalusi ja võib aidata Euroopa majandusel taastuda. Seetõttu pingutas Euroopa Komisjon kogu pandeemia vältel selle nimel, et **Euroopa roheline kokkulepe** teostuks. Lisaks taasterahastule „NextGenerationEU“ esitas komisjon õigusakti, mis võimaldab meie rahval ja majandusel areneda ning õppida elama selle maailma võimaluste piires.

2021. aasta juunis võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu **Euroopa kliimamääruse**, mis on Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamise juures tähtis teetähis. Selles on sätestatud ELi eesmärk saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ja vahe-eesmärk vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside netoheidet vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega.

Nende kaugete eesmärkide saavutamiseks esitas komisjon 14. juulil 2021 **Euroopa rohelise kokkuleppe paketi**. Paketis, mille president von der Leyen kuulutas välja oma 2020. aasta kõnes Euroopa Liidu olukorra kohta, esitas komisjon 12 ettepanekut.

Euroopa
kliimamäärus,
milles on sätestatud
ELi eesmärk
saavutada
2050. aastaks
kliimanetraalsus.

ELi heitkogustega kauplemise laiendamine maanteetranspordile, hoonetele ja merendussektorile koos sotsiaalfondiga, mis muudab ülemineku õiglasemaks, aidates vähekaitsitud kodumajapidamistel tasuda energiaarveid, osta elektrisõidukeid või renoveerida kodu.

Suuremad riiklikud eesmärgid **jõupingutuste jagamise määruse** alusel, millega kehtestatakse iga liikmesriigi jaoks siduvad iga-aastased kasvuhoonegaaside heitkoguste eesmärgid, mis põhinevad õigluse, kulutasuvuse ja keskkonnanäesmärkidele vastavuse põhimõtetel.

Parem energiatõhusus ja **taastuvenergia** suurem osakaal ELi energiasüsteemides.

Tugevamad stiimulid maakasutussektorist pärinevate **looduslike CO₂ sidujate taastamiseks ja suurendamiseks** läbi vaadatud maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määruse alusel.

Läbivaadatud ja rangemad **CO₂ heitenormid sõiduautodele ja kaubikutele**, võimaldamaks üleminekut heitevabale liikuvusele 2050. aastaks koos piisava ja asjakohase alternatiivkütuste taristuga.

Ettepanekud kiirendada **alternatiivkütuste kasutuselevõttu lennundus- ja merendussektoris**, et vähendada nende CO₂ heidet.

Piiril kohaldatav süsinikdioksiidi kohandusmehhanism, et **vältida kasvuhoonegaaside heite ülekandumist** ja edendada kliimaeesmärke kolmandates riikides kooskõlas WTO reeglitega.

Ettepanekud viia energiatoodete ja elektrienergia **maksustamine kooskõlla** laienenud kliimaeesmärkidega.

See on vaid viimane Euroopa rohelise kokkuleppe arvukatest algatustest sel aastal.

Peatselt pärast mullust kõnet Euroopa Liidu olukorra kohta esitas komisjon 14. oktoobril 2020 **renoveerimislaine strateegiat** käsitleva ettepaneku, mille eesmärk on edendada nii avaliku kui ka erasektori hoonete renoveerimist ja muuta need energiatõhusamaks. Renoveerimislaine eesmärk on kahekordistada järgmise kümne aasta jooksul iga-aastast energiatõhusa renoveerimise määra, mis parandaks inimeste elukvaliteeti, vähendaks Euroopa kasvuhoonegaaside heidet ja lisaks ehitussektoris kuni 160 000 rohelist töökohta. Kuna ligi 34 miljonit eurooplast ei saa endale lubada kodu soojaks kütta, parandab renoveerimine ühtlasi haavatavate inimeste tervist ja heaolu, vähendades samas nende energiaarveid.

Selleks et tagada sotsiaalselt õiglane ja tasakaalustatud loobumine fossiilkütustest ja väga saastavatest tööstusharudest, tehti liikmesriikidele 2021. aastal kättesaadavaks **õiglase ülemineku mehhanismi**, sealhulgas õiglase ülemineku fondi ja avaliku sektori laenurahastu vahendid, millega edendada eelkõige töökohtade ja ettevõtete mitmekesistamist kõige enam mõjutatud piirkondades.

Komisjon esitas 18. novembril 2020 tervikliku lähenemisviisi **ÜRO kestliku arengu eesmärkide** saavutamiseks. Päev hiljem tutvustati **ELi avamere taastuenergia strateegiat**, mille eesmärk on aidata suurendada avamere energiatootmist.

9. detsembril 2020 võttis komisjon vastu **säästva ja aruka liikuvuse strateegia** ning 82 algatusest koosneva tegevuskava, mis viib transpordi põhjustatud kasvuhoonegaaside heite 90% vähendamiseni 2050. aastaks.

Nullsaaste
tegevuskava
peamised
eesmärgid
2030. aastaks on
järgmised: **õhu ja
vee kvaliteedi
parandamine**
vastavalt

55% ja
50%

23. veebruaril 2021 võttis komisjon vastu ka uue **kliimamuutustega kohanemise strateegia**, milles näidatakse, kuidas on ELil võimalik saada 2050. aastaks kliimamuutustele vastupanuvõimeliseks. Mais täitis komisjon lubaduse koostada **nullsaaste tegevuskava** ja tegi ettepaneku uue lähenemisviisi kohta **säästvate sinisele majandusele**, et tagada ookeanide, merede ja rannikualade ümber tegutsevate tööstusharude parem sidusus ja koostoime. Nullsaaste tegevuskava peamised eesmärgid 2030. aastaks on järgmised: õhu ja vee kvaliteedi parandamine vastavalt 55% ja 50%.

Investorid vajavad selgeid reegleid, mille alusel suunata investeeringud ümber kestlikumasse tehnoloogiasse ja ettevõtetesse, et toetada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärgi. Seepärast esitas komisjon 2021. aasta aprillis **ELi taksonoomia kliimaalase delegeeritud õigusakti** raames kestliku majandustegevuse liigitamise tehnilised kriteeriumid, mis hõlmavad sektoreid, mis tekitavad 80% otsestest kasvuhoonegaasidest ELis. Komisjon tegi ka ettepaneku võtta vastu **äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv**, millega nõutakse kõigilt suurettevõtjatelt kliimat ja kestlikkust käsitlevate andmete avalikustamist. Juulis 2021 võttis komisjon vastu **kestlikule majandusele ülemineku rahastamise strateegia**, milles selgitatakse, kuidas kõik reaalmajanduse sektorid kestlikuks muuta, kuidas finantssektor peaks sellele üleminekule kaasa aitama, kuidas muuta kestlik rahandus kaasavamaks ja kuidas kinnistada ELi üleilmset juhtpositsiooni selles valdkonnas. Komisjon võttis 2021. aasta juulis vastu ka ettepaneku võtta vastu määrus, millega kehtestatakse **Euroopa roheliste võlakirjade** standard.

Metaanistrateegias esitas Euroopa Komisjon selge tegevuskava metaaniheite vähendamiseks ELis. **Kestlikkust toetava kemikaalistrateegia** eesmärk on edendada innovatsiooni ohutute ja säästvate kemikaalide valdkonnas ning paremini kaitsta inimeste tervist ja keskkonda. Komisjon tegi ka ettepaneku **patareisid ja akusid** käsitleva õigusraamistiku kohta, et muuta need kogu olelusringi jooksul kestlikumaks.

Äsja reformitud ja juunis 2021 esialgselt kokku lepitud **ühine põllumajanduspoliitika** peaks võimaldama muuta Euroopa põllumajanduse keskkonnahoidlikumaks, õiglasemaks ja paindlikumaks. See käib käsikäs 2021. aasta märtsis algatatud **mahepõllumajandusliku tootmise tegevuskavaga**, mille eesmärk on viia 2030. aastaks 25% põllumajandusmaast mahepõllumajanduse alla. 16. juulil võttis komisjon vastu uue **met-sastrateegia**, et tagada metsade tervis ja vastupidavus, mis aitaks tublisti kaasa elurikkuse vähenemise tagasipööramisele ja kliimaneutraalsuse saavutamisele.

Euroopa roheline kokkulepe nõuab ELi õigustiku põhjalikku muutmist, et valmistada Euroopa majandus ette kliimaneutraalseks tulevikuks ning panna piir kliimamuutustele, elurikkuse vähenemisele ja ressursside nappusele. Koos NextGenerationEU ulatuslike vahenditega on see meie maailmajaole väga suur samm **2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgi** suunas.

Euroopa roheline kokkulepe ei ole aga üksnes ambitsioonikas keskkonna- ja majandusalgatus – see on ka uus kultuuriprojekt. **Algatusega „Uus Euroopa Bauhaus“**, mille president von der Leyen kuulutas välja oma 2020. aasta kõnes Euroopa Liidu olukorra kohta, loodi ühisloomeruum, kus külg külje kõrval töötavad arhitektid, kunstnikud, tudengid, insenerid ja disainerid, et kestlikkus käiks ühte jalga ilumeele ja sotsiaalse kaasatusega. **Algatus „Uus Euroopa Bauhaus“** käivitas hoonestatud keskkonna ümberkujundamise ning keskkonnasäästlikuma ja õiglasema eluviisi arendamise ning tuhanded kaastööd ja ettevõtmised üle Euroopa on aidanud edeneda algatuse järgmiste etappideni.

Rohelise kokkuleppe elluviimisel on tähtis osa ka **programmil „Euroopa horisont“**, mille kogueelarvest eraldatakse vähemalt 35% kliimaeesmärkidele, sealhulgas pikaajalise partnerluse kaudu tööstusega sellistes põhivaldkondades nagu puhas vesinik, lennundus ja akud.

Maaailma esimese roheleppe projektikonkursi raames eraldas EL miljard eurot teadusuuringutele ja innovatsioonile, et arendada tehnoloogiat, süvendada meie teadmisi kliimameetmete ja kestlikkuse küsimustes ning suurendada kodanike kaasatust Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide täitmisel. Avaliku ja erasektori teadusringkonnad reageerisid suure innuga, esitades projekte kokku enam kui **8 miljardi euro** väärtuses.

Uue meetmena on kavas toetada, edendada ja kajastada saja Euroopa linna kliimanetraalsuse süsteemset saavutamist aastaks 2030, mis teeks neist linnadest eksperimenteerimis- ja innovatsioonikeskused kõigi muude linnade jaoks.

Kestlikkus nõuab meie mõtteviisi põhjalikku muutmist ja kodanike otsest kaasamist. Igal kodanikul võib olla rohemajandusele üleminekus oma osa. Seepärast sõlmis komisjon detsembris rohelise kokkuleppe osana **Euroopa kliimapakti**. Pakt ühendab inimesi kõigist eluvaldkondadest ning võimaldab neil vabatahtlikena tegutsedes üksteist inspireerida ja üksteiselt õppida. Võrgustikku kuulub juba rohkem kui 501 vabatahtlikku kõigist liikmesriikidest.

EUROOPA DIGIKÜMNENDI TEOSTUMINE

Koroonaviiruse pandeemia on näidanud, kui suurt kasu annab digiüleminek. Euroopa maailmatasemel digitaristu on andnud suuri eeliseid kogu pandeemia vältel, alates võimalusest suhelda pere ja sõpradega kuni kodus töötamise ja internetiõppimise. Pandeemia näitas siiski ka vajadust Euroopa digiüleminekut kiirendada.

9. märtsil 2021 esitas komisjon uue nägemuse Euroopa digiüleminekust 2030. aastaks. **Euroopa digikümnend** tugineb neljale peamisele sambale, nagu on näidatud järgmisel joonisel.

EL eraldas maailma esimese rohelise kokkuleppe projektikonkursi raames teadusuuringuteks ja innovatsiooniks **miljard eurot**.

Need neli valdkonda moodustavad **Euroopa digikompassi**, mis aitab ELi 2030. aasta digieesmärgi ellu viia, seades asjakohased vahe-eesmärgid, nähes ette tugeva ühise juhtimisstruktuuri ja võimaldades viia läbi mitut riiki hõlmavaid projekte, millesse kaasata ELi, liikmesriikide ja erasektori investeeringuid. ELi kodanike mõjuvõimu suurendamiseks ja nende kaitsmiseks teeb komisjon ettepaneku koostada kõnealuste digipõhimõtete ja inimeste digiõiguste baasil **institutsioonidevaheline deklaratsioon**.

Digiülemineku toetamiseks on komisjon alates eelmise aasta kõnest Euroopa Liidu olukorra kohta esitanud mitu tähtsat seadusandlikku ettepanekut. Esiteks tegi komisjon 15. detsembril 2020 ettepaneku digiruumi ulatuslikuks reformimiseks **digiteenuste õigusakti** ja **digiturgude õigusakti** kaudu. Digiteenuste õigusakti eesmärk on panna veebivälises maailmas levinud väärtused kehtima ka veebikeskkonnas. Kõige algsemal tasandil tähendab see, et ebaseaduslik tegevus väljaspool interneti peaks olema ebaseaduslik ka internetis. Digiteenuste õigusaktis selgitatakse ka, et suurtel sotsiaalmeedia platvormidel peab olema suurem vastutus kui lihtsal veebisaidil või kohalikul turul. Digiturgude õigusaktiga reguleeritakse suurte digiplatvormide tegevust, et tagada Euroopa digitaalse ühtse turu avatus konkurentsile.

Üheskoos moodustavad need kaks õigusakti ühtse turu ajakohase reeglistiku, mille keskmes on Euroopa väärtused. Need edendavad innovatsiooni, majanduskasvu ja konkurentsi ning pakuvad kasutajatele uusi, paremaid ja usaldusväärsemaid veebipõhiseid teenuseid.

Hiljem esitles komisjon **andmehalduse õigusakti**, mis hõlbustab andmete jagamist ELis ja sektorite vahel ning toetab Euroopa andmeruume; uut **direktiivi võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse kohta**, et suurendada elutähtsate avaliku ja erasektori infosüsteemide (nt haiglad, energiavõrgud, raudteed, andmekeskused, haldusasutused, teaduslaborid ning elutähtsaid meditsiiniseadmeid ja ravimeid tootvad rajatised) kübervastupidavusvõimet; esimest **tehisintellekti** õigusraamistikku, mis tagaks inimeste ja ettevõtjate ohutuse ja põhiõigused ning soodustaks tehisintellekti kasutuselevõttu ning investeeringuid ja innovatsiooni selles valdkonnas ELis; ettepanekut **Euroopa digiidentiteedi** kohta, mis oleks kättesaadav kõigile ELi kodanikele, elanikele ja ettevõtjatele, et nad saaksid tõendada oma isikut, jagada elektroonilisi dokumente ja pääseda juurde veebipõhistele teenustele.

Lisaks algatas komisjon sektoriuuringu tarbijapõhise asjade interneti kohta, et teha varakult kindlaks võimalikud konkurentsiprobleemid selles kasvavas sektoris. Samuti jätkab komisjon konkurentsieeskirjade agarat jõustamist, algatades uusi uurimisi seoses sisule juurdepääsu kontrollijate võimalike kuritarvitustega eri turgudel, näiteks digitaalse reklaami puhul. Kõik need algatused on kesksel kohal komisjoni nägemuses **Euroopa digikümnendist**.

Euroopa tehnoloogilise positsiooni tugevdamiseks ja tööstusbaasi toetamiseks võttis komisjon 22. veebruaril 2021 vastu 11 punktist koosneva **tegevuskava sünergia kohta tsiviil-, kaitse- ja kosmosetööstuse vahel**.

Digifinantsteenused ajakohastavad Euroopa majandust ja suurendavad Euroopa üleilmset rolli digivaldkonnas. Seepärast tegi komisjon 2020. aasta septembris ettepaneku **digirahanduse paketi** kohta, et luua konkurentsivõimeline ELi finantssektor, mis annab tarbijatele juurdepääsu uuenduslikele finantstoodetele ning tagab ühtlasi tarbijakaitse ja finantsstabiilsuse. See hõlmab **digirahanduse strateegiat** ning ettepanekuid **krüptovarade** ja **digitaalse tegevuskerksuse** kohta. Digirahanduse omaksvõtmine soodustaks Euroopas innovatsiooni ja aitaks töötada välja paremaid finantstoteid tarbijate jaoks, sealhulgas inimeste jaoks, kellel ei ole praegu juurdepääsu finantsteenustele. See avaks uusi võimalusi rahaliste vahendite suunamiseks ELi ettevõtjatele, eelkõige VKEdele.

EL vajab konkurentsivõimelist digifinantsssektorit, mis annab tarbijatele juurdepääsu uuenduslikele finantstoodetele ning tagab ühtlasi tarbijakaitse ja finantsstabiilsuse. Euroopa Komisjon ja Euroopa Keskpank uurivad tehnilisel tasandil ühiselt mitmesuguseid õiguslikke, tehnilisi ja poliitilisi küsimusi, mis on kerkinud esile seoses **digitaalse euro** võimaliku kasutuselevõttuga.

TUGEVAM ÜHTNE TURG EUROOPA MAJANDUSE ELAVDAMISEKS

Selleks et luua tugevam ühtne turg Euroopa majanduse elavdamiseks, **ajakohastas Euroopa Komisjon 5. mail 2021 eelmisel aastal vastu võetud ELi tööstusstrateegiat**. Tänu tugevamale ühtsele turule ja väiksemale tarnesõltuvusele saavad uutest meetmetest palju kasu väikeettevõtjad ja idufirmad. Need meetmed aitavad ühtlasi kiirendada rohe- ja digipööret.

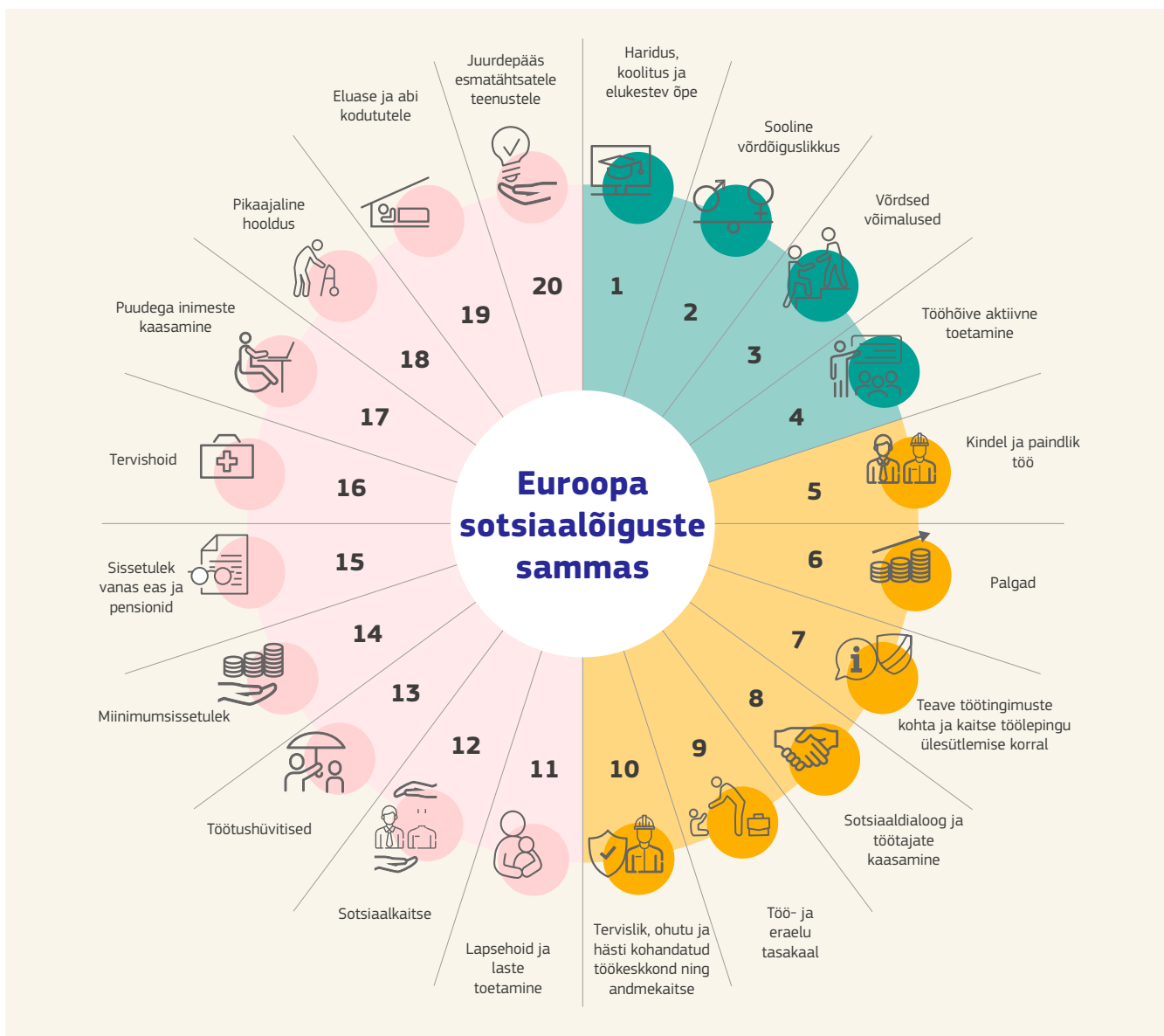
Suured edusammud kestlike, uuenduslike ja üleilmselt konkurentsivõimeliste väärtusahelate arendamisel on olnud võimalikud tänu uutele koostöövormidele, nagu Euroopa akuliit, Euroopa tooraineliit ja vesinikuliit.

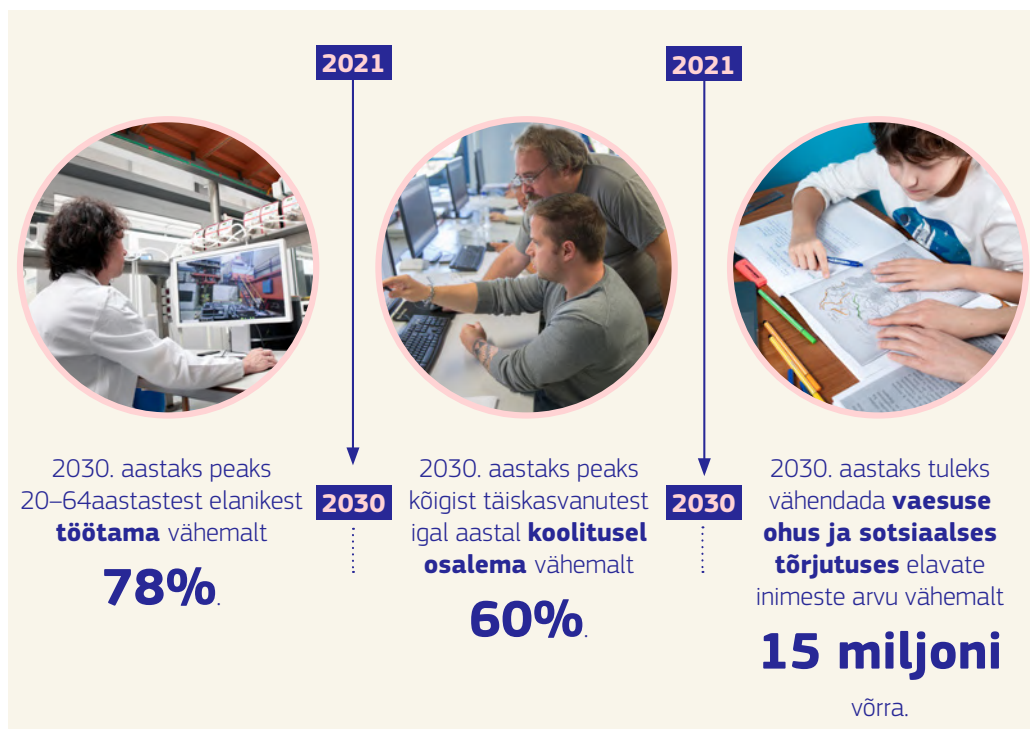
Komisjon tutvustas **andmehalduse õigusakti**, mis hõlbustab andmete jagamist ELis ja sektorite vahel ning toetab Euroopa andmeruume.

TUGEVA SOTSIAALSE EUROOPA ÜLESEHITAMINE

ELis on ainulaadne **sotsiaalne turumajandus**. Pandeemia tõi kaasa järske ja vapustavaid muutusi meie töökohtades, hoolekandesüsteemides ja ühiskonnaelus. Juba enne pandeemiat olid kliimamuutused, digipööre ja demograafilised suundumused muutnud ELi tööturгу ja majandust. Nende pikaajaliste muutustega kohanemiseks ja pandeemia vahetu mõjuga toimetulekuks vajab EL uut sotsiaalreeglistikku, mis tagaks, et ka muutuv maailmas jääb Euroopa Liidu sotsiaalne turvavõrk paika.

Porto sotsiaaltippkohtumine muutis pöördeliselt Euroopa sotsiaalseid õigusi. ELi juhid, sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna esindajad tulid kokku 7.–8. mail 2021 ning otsustasid jätkata Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamist, et keskenduda tulemustele. Portos toetasid ELi juhid komisjoni ettepanekut seada 2030. aastaks uued mõõdetavad sotsiaalsed eesmärgid.

2020. aasta oktoobris esitatud direktiivi ettepanekuga **piisava miinimumpalga kohta** on kehtestatud raamistik, millega tagatakse, et miinimumpalka teenivad inimesed ei ole vaesuse ohus ja suudavad teenida inimväärset elatist, edendades ülespoole suunatud sotsiaalset ja majanduslikku lähenemist. See vastab samba 6. põhimõttele.

2020. aasta novembris sõlmitud **oskuste pakt** toob kokku sidusrühmad tööturu kõikidest segmentidest, et leida võimalusi töötajate ümber- ja täiendõppeks ning pakkuda neile praeguste ja homsete töökohtade jaoks sobivaid oskuseid. See vastab samba 1. põhimõttele ja aitab saavutada eesmärki, et 60% täiskasvanutest osaleks igal aastal koolitustel.

2021. aasta märtsis esitatud soovitusel **toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete** kohta pärast COVID-19 kriisi antakse liikmesriikidele konkreetseid suunised poliitikameetmete kohta, millega kaasneb võimalus saada ELi rahastust, et minna COVID-19 kriisi ajal töökohtade säilitamiseks võetud erakorralistelt meetmetelt järkjärgult üle uutele meetmetele, mis on vajalikud tövõimalusterohkeks majanduse taastumiseks. Soovituse eesmärk on aidata inimestel liikuda hääbuvatest sektoritest laienevatesse sektoritesse, et saada kasu digi- ja rohepöördest. See vastab samba 4. põhimõttele ja aitab saavutada vähemalt 78% täiskasvanute tööhõive.

2021. aasta märtsis tutvustatud **Euroopa lastegarantii** võeti liikmesriikides vastu rekordilise kahe kuuga. Kuna enne pandeemiat oli vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus 18 miljonit last, on vaja kiiresti tegutseda, et murda ebasoodsate olude nõiaring ja luua võrdsed võimalused. Lastegarantii annab abivajavatele lastele tasuta või taskukohase juurdepääsu esmatähtsatele teenustele. See vastab samba 11. põhimõttele ja võimaldab aidata vaesusest välja vähemalt 5 miljonit last.

Eeldatav eluiga
sünnihetkel on
pikenenud Euroopas
viimase viiekümne
aasta jooksul
kümne
aasta
võrra.

2021. aasta juunis tutvustati ajakohastatud **töötervishoiu ja tööohutuse strateegilist raamistikku**, mis võimaldab olla kursis viimaste muutustega töömaailmas. Selles antakse juhiseid õnnetusjuhtumite ning füüsiliste ja vaimsete haiguste paremaks ennetamiseks. Nii valmistume paremini tulevasteks tervisekriisideks. See vastab samba 10. põhimõttele.

Euroopa haridusruumi algatus ja uus 2021.–2027. aasta **digiõppe tegevuskava** kindlustavad hariduse kaasavuse ja kvaliteedi.

Euroopas leiavad jätkuvalt aset põhjalikud demograafilised muutused. Hoolimata COVID-19 pandeemia raskusest on meie elu tervislikum ja pikem. Nii meeste kui ka naiste eeldatav eluiga sünnil on pikenenud Euroopas viimase viiekümne aasta jooksul umbes kümme aastat. See on suur saavutus, mis näitab Euroopa sotsiaalse turumajanduse tugevust ja väärtust. Sellest hoolimata mõjutab vananev elanikkond meie eluviisi ja meie sotsiaalset mudelit ning poliitikat tuleb kohandada selle uue reaalsusega. Sellepärast võttis Euroopa Komisjon käesoleva aasta alguses vastu **roheline raamatu vananemise kohta** ning algatas laiapõhjalise avaliku arutelu väljakutsete ja võimaluste üle, mis on seotud vananemise pikaajalise mõjuga eri põlvkondadele. Avaliku konsultatsiooni tulemuste põhjal töötatakse välja uued poliitikaalgatused, näiteks pikaajalise hoolduse valdkonnas 2022. aastal.

Euroopa tulevik sõltub ka maapiirkondadest, kus elab peaaegu 30% ELi elanikkonnast (137 miljonit inimest) ja mis hõlmab 80% ELi territooriumist. Maapiirkondade elanikud osalevad aktiivselt ELi rohe- ja digipöördes. ELi eesmärk oli ja on tõsta märkimisväärselt nende elukvaliteeti. Juunis 2021 käivitatud **maapiirkondade arengu pikaajaline visioon** võimaldab jõuda 2040. aastaks tugevate, ühendatud, vastupanuvõimeliste ja jõukate maapiirkondadeni. Uus **maaelupakt** kaasab maakogukondade hääled ja seisukohad, samas kui **maaelu arengu tegevuskava** annab maaelule uue hoo ja muudab pikaajalise visiooni tegelikkuseks. Kõrvale ei tohi jääda ükski inimene ega ükski paik – peame tooma ELi kodanikele lähemale, et kujundada ühist tulevikku.

VÕRDÕIGUSLIKKUSE LIIT

Euroopa Liit on võrdsusel rajanev liit. Me oleme liikmesriikide liit, kus on mitmepalgelised ühiskonnad; mitmekesisus on meie pärisosa. Me saame olla tugevad ainult siis, kui kõik on kaasatud ja kõigil on võimalus jõudsalt areneda. Seda tähendabki juhtlause „Ühinenud mitmekesisuses“.

Selleks tuleb kehtestada poliitika ja meetmed, millega kaotada struktuurne diskrimineerimine ja ühiskonnas sageli esinevad stereotüübid. Eesmärk on luua kõigile tingimused eluks, õitsenguks ja võimalus jõuda ühiskonnas juhtpositsioonile, olenemata soost, rassilisest või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest. **Võrdõiguslikkuse liit** tagab ka selle, et otsuste tegemisel võetakse arvesse kõigi ühiskonnaliikmete vajadusi ning käsitletakse läbipõimunud diskrimineerimist.

18. septembril 2020 vastu võetud **ELi rassismivastases tegevuskavas** on kindlaks määratud mitu rassismi tõkestamise meetet, mis põhinevad ELi õigusaktidel, aga ka muudel meetoditel, näiteks koostöö liikmesriikidega, sh õiguskaitseasutuste, meedia ja kodanikuühiskonnaga, praeguste ja tulevaste ELi vahendite kasutamine ning komisjoni enda personali mitmekesisemaks muutmine. Tegevuskavas kutsutakse muu hulgas üles ELi õigusnorme paremini jõustama, kooskõlastama tegevust rassiliste ja etniliste vähemustega ning tagama õiglast kohtlemist politseis ja kaitset, tugevdama riiklike tegevuskavade kaudu liikmesriikide meetmeid ning suurendama ELi institutsioonide töötajate mitmekesisust. Selleks nimetas Euroopa Komisjon 2021. aasta juunis ametisse esimese **ELi rassismivastase võitluse koordinaatori**.

Kõigil romadel peaks olema võimalus end täiel määral teostada ning osaleda poliitika-, ühiskonna-, majandus- ja kultuurielus. Nende eesmärkide saavutamiseks ja arengu kiirendamiseks võttis komisjon vastu uue **romade võrdõiguslikkuse, kaasamise ja osalemise ELi strateegilise raamistiku** koos selgete kriteeriumidega, mis tuleb täita 2030. aastaks. Suunised ja meetmed hõlmavad diskrimineerimise ohvriks langenud romade toetussüsteemide väljatöötamist, teadlikkuse suurendamise kampaaniaid koolides, finantskirjaoskuse toetamist, romade töötamise soodustamist avaliku sektori asutustes ning paremat juurdepääsu kvaliteetsele tervisekontrollile, sõeluuringutele ja pereplaneerimisele.

Euroopa Liit peab olema lesbide, geide, biseksuaalide, trans-, intersooliste ja *queer*-inimeste (LGBTIQ) õiguste kaitsel esirinnas. Seetõttu võttis Euroopa Komisjon 11. novembril 2020 vastu **LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025**, milles käsitletakse seda kogukonda mõjutavat ebavõrdsust ja probleeme ning esitatakse järgmiseks viieks aastaks mitu sihipärast poliitikameedet. See on esimene ELi strateegia LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse valdkonnas. **Poliitika** keskendub neljale peamisele sambale: võitlus diskrimineerimisega, turvalisuse tagamine, kaasava ühiskonna loomine, LGBTIQ inimeste võrdõiguslikkuse kaitse kogu maailmas.

Me saame olla tugevad ainult siis, kui **kõik on kaasatud** ja kõigil on võimalus jõudsalt areneda.

Võitlus LGBTIQ-inimeste diskrimineerimise vastu

LGBTIQ-inimeste turvalisuse tagamine

LGBTIQ-inimesi kaasava ühiskonna loomine

LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse kaitse kogu maailmas

2021. aasta märtsis esitas komisjon ettepaneku tagada, et naised ja mehed saaksid ELis **võrdse töö eest võrdset tasu**.

Sooline võrdõiguslikkus ei ole kunagi olnud ELi päevakorras nii kõrgel kohal. Eesmärgiks on liit, kus naistel ja meestel on vabadus liikuda oma valitud suunas, võrdsed võimalused arened ja ühiskonnaelus osaleda ja seda juhtida. Selleks esitas Euroopa Komisjon 4. märtsil 2021 ettepaneku tagada, et naised ja mehed saaksid ELis **võrdse töö eest võrdset tasu**. Ettepanekus sätestatakse tasustamise läbipaistvuse meetmed, nagu töötajate teavitamine tasustamistingimustest, õigus teada sama tööd tegevate töötajate palgataset ning soolise palgalõhe aruandluse kohustus suurtele äriühingutele. Ettepanekuga tugevdatakse ka vahendeid, mis töötajatel on oma õiguste teostamiseks, ning lihtsustatakse õiguskaitse kättesaadavust.

Sooline võrdõiguslikkus on ka ELi välistegevuse keskmes. **ELi soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavas**, mis käivitati 25. novembril 2020, sisaldub julge ja tegus plaan, millega edendada võrdõiguslikkust ning tagada, et naised ja tütarlapsed üle maailma saaksid osaleda demokraatia, õigluse, rahu ja julgeoleku kujundamises. 2025. aastaks aitab 85% ELi uuest välispoliitikast igas valdkonnas kaasa soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste mõjuvõimu suurendamisele.

3. märtsil 2021 võttis Euroopa Komisjon vastu **puuetega inimeste õiguste strateegia**, sillutades teed tõketeta Euroopale, mis võimaldab puuetega inimestele igakülgse osalemise ühiskonnaelus ja majanduses teistega võrdsetel alustel nii ELis kui ka väljaspool. Strateegia eesmärk on areng ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kõigis valdkondades nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil.

Selleks et muuta Euroopa uue eurooplaste põlvkonna jaoks sobivaks, esitas komisjon 24. märtsil 2021 uue tervikliku **ELi lapse õiguste strateegia**.

Selle põhimõtte on, et igal lapsel Euroopa Liidus ja kogu maailmas peaksid olema samad õigused ja nad ei peaks taluma diskrimineerimist. Strateegia hõlmab konkreetseid meetmeid kuue temaatilise prioriteedi raames, sealhulgas laste osalemine demokraatlikus ja poliitilises elus, võitlus laste vaesuse ja igasuguse lastevastase vägivalla vastu, lapsesõbraliku õigusemõistmise tugevdamine, laste toetamine ja kaitsmine digiüleminekul ning ELi tõhusam välistegevus laste õiguste valdkonnas. Nii strateegia kui ka Euroopa lastegarantii toetuvad ulatuslikele konsultatsioonidele kodanike, sidusrühmade ja, mis kõige tähtsam, enam kui 10 000 lapsega. See väljendab kindlat tahet seada lapsed ELi poliitikakujundamise keskmesse.

EUROOPA DEMOKRAATIA JA ÕIGUSRIIGI KAITSE

Septembris 2020 esitas Euroopa Komisjon esimese iga-aastase **õigusriikluse aruande**, milles anti ülevaade õigusriigi olukorrast ELis koos 27 riigipõhise peatükiga. EL on laiendanud olemasolevaid töövahendeid ja algatanud kaasava arutelu õigusriigi kultuuri üle kogu ELis.

Juulis 2021 avaldas komisjon **teise kogu ELi hõlmava õigusriigi olukorda käsitleva aruande**, milles käsitleti muutusi alates eelmise aasta septembrist. 2021. aasta aruandes hinnati veelgi põhjalikumalt eelmises aruandes välja toodud probleeme ja võeti arvesse COVID-19 pandeemia mõju. Kokkuvõttes ilmnis aruandest, et liikmesriikide olukord on paljuski parem, sealhulgas nendes liikmesriikides, kus on päevakorral 2020. aasta aruandes esile toodud probleemide lahendamine. Samas esineb endiselt probleeme ja mõnes liikmesriigis on olukord isegi halvenenud, näiteks seoses kohtusüsteemi sõltumatuse ja meedia olukorraga. Aruandes rõhutati ka liikmesriikide süsteemide suurepärasest vastupidavusest COVID-19 pandeemia ajal. Pandeemia näitas ka seda, kui hädavajalik on säilitada kontrolli- ja tasakaalustussüsteemid, mis tagavad õigusriigi põhimõtte järgimise.

Aruanne on osa ELi laiematest jõupingutustest põhiväärtuste edendamisel ja kaitsel. See töö hõlmab Euroopa demokraatia tegevuskava ja uuendatud strateegiat põhiõiguste harta rakendamiseks, aga ka uut tingimuslikkuse korda ELi eelarve kaitseks.

Õigusriigi põhimõtte austamine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise tähtis eeltingimus. Esimest korda on ELil mehhanism oma eelarve, sh NextGenerationEU kaitsmiseks õigusriigi põhimõtte rikkumise eest. **Tingimuslikkuse kord** võimaldab ELil peatada, vähendada või piirata juurdepääsu ELi vahenditele viisil, mis on proportsionaalne rikkumiste laadi, raskusastme ja ulatusega. Määrust **kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021** ja see hõlmab kõiki sellest kuupäevast alates toimepandud rikkumisi.

2020. aasta detsembris esitas Euroopa Komisjon uue strateegia **põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamiseks ELis**, kinnitades taas, et kohustub seda täielikult kohaldama.

Terves ja edukas demokraatias väljendavad kodanikud vabalt oma seisukohti, valivad poliitilisi juhte ja määravad oma tulevikku. Detsembris 2020 esitatud **Euroopa demokraatia tegevuskavas** sätestati meetmed, mille eesmärk on hoida valimised ELis vabad ja õiglasel, suurendada meediavabadust ja võidelda väärinfo vastu. Käimasolev digipööre peab võimaldama kodanikel eristada fakte väljamõeldistest ning vaba meedia ja kodanikuühiskond peab saama osaleda avatud arutelus, kus ei esine pahatahtlikku sekkumist. Komisjon teeb ettepaneku **poliitilist reklaami** käsitlevate õiguslike meetmete kohta, mis on suunatud tasulise sisu tellijatele ning tootmis- ja levitamiskanalitele, sealhulgas digiplatvormid, reklaamijad ja poliitilise konsultatsiooniga tegelevad ettevõtjad, selgitades neist igähe kohustusi. Komisjon soovib ühtlasi meetmeid **ajakirjanike turvalisuse** suurendamiseks ning esitab algatuse, mille eesmärk on kaitsta ajakirjanikke üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide eest.

ELil on mehhanism oma **eelarve kaitsmiseks** õigusriigi põhimõtte rikkumise eest.

Euroopa Prokuratuur

alustas tegevust
1. juunil 2021.

26. märtsil 2021 tegi komisjon ettepaneku täiendada **desinformatsiooni käsitlevat tegevusjuhendit**, mis on esimene omataoline maailmas, ning esitas suunised, et parandada tegevusjuhendi tulemuslikkust väärinfo tõkestamisel ja usalduse tekitamisel veebiteabe vastu.

Komisjon asutas ka **Euroopa Prokuratuuri**, mis alustas tegevust 1. juunil 2021. See avab piiriülese kuritegevuse tõkestamises uue peatüki. Esimene riigiülene prokuratuur hakkab kaitsma ELi maksumaksjate raha: see uurib näiteks rahapesu, korruptsiooni ja piiriülese käibemaksupettuse juhtumeid ning esitab nende kohta süüdistusi.

JULGEOLEKULIIT

Komisjon on pühendunud eurooplaste turvalisuse tagamisele nii internetis kui ka mujal. Alates ELi julgeolekuliidu strateegia vastuvõtmisest 2020. aasta juulis on komisjon esitanud olulisi uusi seadusandlikke algatusi, et **tugevdada Europolit ning kaitsta elutähtsat füüsilist ja digitaalset taristut**. Komisjon on vastu võtnud ka **ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava** ja algatused **organiseeritud kuritegevuse**, inimkaubanduse, uimastikaubanduse, laste seksuaalse väärkohtlemise ja ebaseadusliku tulirelvakaubanduse tõkestamiseks, ning uue **ELi küberturvalisuse strateegia**. 2021. aasta veebruaris hakati kogu ELis kohaldama uusi norme, millega piiratakse lõhkeainete lähteainete kättesaadavust, raskendades terroristidel lõhkeainete valmistamist. Juunis jõustusid märgilise tähtsusega ELi õigusnormid terroristliku veebisisu levitamise kohta. Veebiplatvormid peavad eemaldama liikmesriikide ametiasutuste osutatud terroristliku sisu ühe tunni jooksul. 2020. aasta juulis esitas komisjon uue strateegia laste seksuaalse kuritarvitamise vastu võitlemiseks nii internetis kui ka väljaspool seda. Komisjoni ettepaneku põhjal jõustusid 2021. aastal ajutised eeskirjad veebiteenuste osutajate vabatahtlike meetmete kohta, mis võimaldavad tuvastada laste seksuaalset kuritarvitamist internetis ja sellest teatada ning kõrvaldada laste seksuaalset kuritarvitamist kujutav materjal.

Juunis 2021 tegi komisjon ettepaneku luua uus **ühine küberüksus**. Üksuse eesmärk on tegeleda üha sagenevate tõsiste küberintsidentidega, mis mõjutavad avalikke teenuseid, ettevõtteid ja kodanike elu kogu Euroopa Liidus.

Ühine küberüksus saab olema platvorm **ELi koordineeritud reageerimiseks** ulatuslikele küberintsidentidele ja -kriisidele ning pakub abi neist rünnakutest taastumisel. Praegu on ELis ja liikmesriikides palju üksusi, kes osalevad eri valdkondades ja sektorites. Ehkki sektorid on erinevad, on ohud sageli ühised, mis nõuab kooskõlastamist, teadmiste jagamist ning isegi eelhoiatamist.

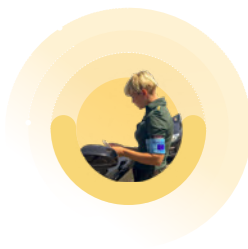
Juulis 2021 esitas Euroopa Komisjon ulatusliku seadusandlike ettepanekute paketi, et karmistada ELi õigusnorme **rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse kohta**. Lisaks sellele sisaldab pakett ettepanekut luua uus ELi asutus rahapesu tõkestamiseks. Paketi eesmärkideks on tõhustada kahtlaste tehingute ja tegevuse tuvastamist ning kaotada seaduslüngad, mida kurjategijad kasutavad ebaseadusliku raha pesemiseks või terroristliku tegevuse rahastamiseks finantssüsteemi kaudu. ELi rahapesuvastased õigusnormid on maailmas ühed rangeimad. Aga et kurjategijad nende rangust ka tunda saaksid, on vaja järjekindlat kohaldamist ja hoolikat järelevalvet.

UUS RÄNDE- JA VARJUPAIGALEPE

Komisjon esitles 23. septembril 2020 **uut rände- ja varjupaigalepet**, mis seab rände valdkonna uutele alustele. Selles on sätestatud tugev ja õiglane piirihaldus ning tõhusad ja humaansed varjupaiga- ja rände-eeskirjad. Lepe kujutab endast uut lähenemisviisi vastutusele ja solidaarsusele, partnerlusele kolmandate riikidega ja seaduslikele rändevõimalustele. Lepe on juba suunanäitajaks komisjoni rändealasele tegevusele, näiteks koostööle partnerriikidega. Õigusaktide muutmisel tehakse edusamme – Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid vastu **sinise kaardi direktiivi** ja **Euroopa Liidu Varjupaigameti määruse**.

Usalduse suurendamine
paremate ja tõhusamate
menetluste abil

Hästi hallatud Schengeni
ala ja välispiirid

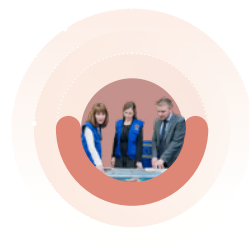
Tulemuslik
solidaarsus

Oskused ja võimed

Rahvusvaheliste
partnerluste süvendamine

Paindlikkus ja
vastupidavus

Selleks et tagada kaasavam lõimumine ja tunnustada senisest enam rändajate suurt panust Euroopa Liidu ühiskonda ja majandusse, esitas komisjon 2020. aasta novembris **integratsiooni ja kaasamise tegevuskava aastateks 2021–2027**. Veebruaris 2021 võttis komisjon vastu teatise ja esimese aruande tagasisaatmise ja tagasivõtmise alase koostöö kohta peamiste kolmandate riikidega. Võttes arvesse seadusliku liikuvuse edendamise tähtsust, korraldas komisjon 2021. aasta juunis ka kõrgetasemelise avaürituse talendipartnerluste jaoks.

Esimene ELi strateegia rändajate vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise kohta võeti vastu aprillis 2021. Selle eesmärk on hõlbustada vabatahtlikku tagasipöördumist liikmesriikidest ja transiidiriikidest, parandada tagasisaatmis- ja taasintegreerimisprogrammide kvaliteeti ning tugevdada seoseid arengualgatus- tega ja koostööd partnerriikidega.

2. juunil 2021 esitas komisjon **uue strateegia Schengeni ala tugevdamiseks**, et tagada ELi välispiiride tõhus haldamine, politsei- ja õiguskoostöö tihendamine, valmisoleku ja juhtimise parandamine ning Schengeni ala laienemise lõpuleviimine.

2021. aasta augustis korraldas **Valgevene** ebaseaduslike rändajate voo Leedu piirile (umbes 4120 saabumist 2021. aasta 10. augusti seisuga, mis on kokku 55 korda rohkem kui 2020. aastal). See on katse kasutada poliitilistel põhjustel ära inimelusid ja inimeste kannatusi. EL toetas Leedut mitmesuguste meetmetega. Kolm ELi ametit toetasid Leedut kohapeal enam kui 150 töötajaga. Komisjon eraldas hädaabina 37,6 miljonit eurot vastuvõturajatiste, teenuste ja toetuse jaoks ligikaudu 8000 rändajale. 16 liikmesriiki ja Norra saatsid humanitaarabi ELi elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu. Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja suhtlesid rändajate päritoluriikidega, eelkõige Iraagiga, ning Iraagi tsiviillennundusamet peatas kõik lennud Iraagist Valgevenes. Kriisidele poliitilist reageerimist käsitleva ELi integreeritud korra raames toimunud ministrite kohtumisel 18. augustil anti ELi astunud sammudele heakskiit.

Pärast 2021. aasta suvel **Afganistanis** toimunud sündmusi visandas komisjon selle kriisiga tegelemiseks tervikliku lähenemisviisi, mis hõlmab Afganistanis ümberasustatud inimeste toetamist, Afganistani kodanikke vastuvõtivate piirkonna riikide toetamist humanitaar- ja arenguabiga ning ümberasustamiskvootide suurendamist haavatavate isikute toetamiseks, käsitledes ühtlasi ebaseadusliku rände riske, inimeste ebaseaduslikku üle piiri toimetamist ja ELi piiride haldamist. Komisjon väljendas valmisolekut uurida vajalikke eelarvevahendeid, et toetada ELi liikmesriike, kes kiirendavad ja toetavad pagulaste ümberasustamist.

4. GEOPOLIITIKA PANDEEMIAJÄRGSES MAAILMAS

Pandeemia algusaegadel valisid paljud juhid kogu maailmas oma riiki esikohale seadva lähenemisviisi. See ei olnud ELi valik. Euroopa Komisjon on teinud pidevalt tööd, et tuua kokku erinevad rahvusvahelised osalejad, luues uusi koalitsioone ja uusi koostööalgatusi, et võidelda COVID-19 vastu ja käivitada maailmamajanduse kestlik taastumine.

Euroopa on olnud ülemaailmses vaktsiinidealases koostöös kesksel kohal. Komisjon oli raamistiku **ACT-Accelerator** ja **COVAXi** mehhanismi, **G7 töö** vaktsiinide jagamiseks madala ja keskmise sissetulekuga riikidega ning esimese **ülemaailmse tervise teemalise tipukohtumise** juhtiv jõud. Lisaks sellele tegime koostööd teiste suurte majandusriikidega, et töötada välja ühine lähenemisviis majanduskriisile, seades majanduse taastamise keskmesse meie planeedi tervise ja **kestliku arengu eesmärgid**. Oleme teinud koostööd ÜRO, Ühendkuningriigi, Ameerika Ühendriikide ja teiste rahvusvaheliste partneritega, et suurendada ülemaailmseid ambitsioone enne Glasgows toimuvat ÜRO kliimamuutuste konverentsi COP26 ja Hiinas Kunmingis toimuvat ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konverentsi. Euroopa on olnud rahvusvahelise koostöö oluline edasiviiv jõud.

EL on 2021. aastal jäänud kindlaks oma põhiväärtustele ja -huvidele, kaitstes inimõigusi kogu maailmas. EL kasutas esimest korda 2020. aasta detsembris vastu võetud **kogu maailmas rakendatavat inimõiguste rikkujate vastast sanktsioonirežiimi**. Sanktsioone kehtestati Hiina, Eritrea, Liibüa, Korea Rahvademokraatliku Vabariigi, Venemaa ja Lõuna-Sudaani üksikisikute ja üksuste suhtes, kes vastutavad inimõiguste raskete rikkumiste ja kuritarvitamiste eest alates piinamisest, kohtuvälistest hukkamistest ja tapmistest kuni isikute kadunuks jääma sundimise, meelevaldsete vahistamiste või kinnipidamiste ning sunniviisilise töö süstemaatilise kasutamiseni.

UUTE PEATÜKKIDE AVAMINE MEIE LÄHIMATE PARTNERITEGA

2020. aasta lõpus avas Euroopa Liit partnerluses Ühendkuningriigiga uue peatüki. 24. detsembril 2020 **sõlmisid EL ja Ühendkuningriik vastastikku kasuliku kaubandus- ja koostöölepingu**, mille eesmärk on kaitsta mõlema poole ühiseid huve ja tagada omavaheline õiglane konkurents. Leping jõustus 1. mail 2021. Samal ajal tagab EL täiendava rahalise toetuse Brexitiga kohanemise reservist nendele piirkondadele ja majandustegevustele, mida leping kõige enam mõjutab.

ELi ja Ühendkuningriigi vahelise väljaastumislepingu, sealhulgas selle lirimaa ja Põhja-lirimaa protokollil täielik rakendamine jääb ELi prioriteediks ning mõlema lepingu alusel toimuva tiheda ja viljaka partnerluse eeltingimuseks.

Eelmise aasta lõpus avanes uus peatükk ka Ameerika Ühendriikide jaoks. Varsti pärast USA valimisi 2020. aasta novembris esitasid Euroopa Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja **ELi ja USA uue üleilmsete muutuste tegevuskava**, et kujundada praegust olukorda maailmas arvestav uuendatud Atlandi-ülene partnerlus, mis hõlmab nelja omavahel seotud valdkonda: COVID-19st taastumine; meie planeedi ja heaolu kaitsmine; tehnoloogia-, kaubandus- ja standarditealase koostöö tõhustamine ning koostöö turvalisema ja demokraatlikuma maailma nimel.

ELi ja USA tippkohtumisel 15. juunil 2021, mis on esimene tippkohtumine seitsme aasta jooksul, kinnitasid ELi juhid ja USA president Joe Biden taas mõlemapoolset Atlandi-ülest meelekindlust. Tippkohtumine näitab, et uus Atlandi-ülene tegevuskava on juba andnud tulemusi: EL ja Ameerika Ühendriigid on loonud kõrgetasemelise **ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu**, mis toimib foorumina, et koordineerida lähenemisviise peamistele ülemaailmsetele kaubandus-, majandus- ja tehnoloogiaküsimustele ning süvendada ühistel demokraatlikel väärtustel põhinevaid Atlandi-ülenseid kaubandus- ja majandussuhteid, et ühiselt maksimeerida Atlandi-ülase turupõhise koostöö võimalusi, tugevdada mõlema poole tehnoloogilist ja tööstuslikku juhtpositsiooni ning laiendada kahepoolset kaubandust ja investeeringuid.

Paralleelselt kaubandus- ja tehnoloogianõukoguga luuakse ELi ja USA ühine tehnoloogilise konkurentsivõime alane dialoog, mis keskendub ühiste lähenemisviiside väljatöötamisele ning konkurentsipoliitika alase koostöö tugevdamisele ja jõustamisele tehnoloogiasektoris. EL ja Ameerika Ühendriigid kohustusid samuti tugevdama koostööd, et võidelda kliimamuutuste, keskkonnaseisundi halvenemise ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemise vastu ning edendada keskkonnahoidlikku majanduskasvu, kaitsta meie ookeane ja nõuda kõigilt teistelt olulistelt osalistelt ambitsioonikate meetmete võtmist.

EL ja USA
on loonud
kõrgetasemelise
**kaubandus- ja
tehnoloogia-
nõukogu.**

Komisjon esitas tervikliku kava **Valgevene** demokraatliku tuleviku majanduslikuks toetamiseks.

SUHTLEMINE HIINA JA VENEMAAGA

2020. aasta lõpus lõppesid pingelised läbirääkimised Hiinaga, mille tulemusel jõuti kokkuleppele ambitsioonika laiaulatusliku investeerimislepingu suhtes. **Hiina** on majanduskonkurent ja isegi süsteemne rivaal, kuid ka ELi koostööpartner üleilmsete keskkonnaprobleemide lahendamisel ja 1,4 miljardi tarbijaga kaubanduspartner. **Laiaulatusliku investeerimislepingu** eesmärk on tagada ELi ettevõtjatele võrdsed võimalused ja lisada investeerimissuhtesse Hiinaga kestlikkuskohustused.

Selleks et tagada, et kõik tegutsevad ühtsel turul samade eeskirjade alusel, esitas komisjon 2021. aasta mais ettepaneku võtta vastu määrus, et kontrollida **moonutavaid subsideid**, mida välisriikide valitsused annavad ELis tegutsevatele äriühingutele. Me ei saa enam nõustuda sellega, et ELi ettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse meie riigiabi eeskirju, satuvad ebasoodsasse olukorda võrreldes nendega, kes saavad kontrollimatut toetust mujalt.

Hiina tegevuse tulemusena kohaldati esmakordselt **ELi sanktsioone** Hiina ametnike suhtes, kes vastutavad uiguuridevastase inimõiguste rikkumise eest.

Samuti on algatatud **kõrgetasemeline keskkonna- ja kliimadialoog** Hiinaga, et tunnustada Hiina olulist rolli ülemaailmses kliimamuutuste vastases võitluses ja suurenevat pühendumist sellele.

2021. aasta juunis esitasid Euroopa Komisjon ja kõrge esindaja soovitus selle kohta, kuidas ajakohastada **ELi poliitikat Venemaa suhtes**. Tegime ettepaneku, et EL seisaks samaaegselt Venemaale vastu, avaldaks survet ja peaks dialoogi. Venemaa juhtkonna konstruktiivne osalemine on hädavajalik, et muuta praegust väheviljakat kurssi selles olulises suhtes. EL on jätkuvalt ja visalt vastu inimõiguste rikkumistele ja võtnud sõna demokraatlike väärtuste nimel. 2021. aasta märtsis kehtestas EL sanktsioonid neljale inimesele nende otsese seose eest Venemaa opositsioonipoliitiku Aleksei Navalnõi meelevaldse vahistamise, kohtu alla andmise ja süüdimõistmisega Venemaa ametivõimude poolt ning rahumeelsete meelevalduste mahasurumise eest.

2021. aasta mais esitas komisjon nõukogule põhjaliku kava kuni 3 miljardi euro suuruse majandusliku toetuse andmiseks **Valgevene** demokraatliku tuleviku heaks. Alates 2020. aasta oktoobrist on EL järk-järgult kehtestanud piiravaid meetmeid isikute ja üksuste suhtes, kes vastutavad 2020. aasta augustis toimunud presidendivalimiste pettuse ning rahumeelsete meelevaldajate, opositsiooniliikmete ja ajakirjanike hirmutamise ja vägivaldse represseerimise eest. Praegu kohaldatakse 166 inimese ja 15 üksuse suhtes piiravaid meetmeid, mis hõlmavad nii isikute kui ka üksuste suhtes kohaldatavat varade külmutamist ja isikute suhtes kohaldatavat reisikeeldu.

Samuti reageeris EL kindlameelselt Ryanairi lennuki sundmaandumisele 23. mail Minskis, keelates kõikidele Valgevene lennuettevõtjatele ELi õhuruumist ülelendamine ning pääsu ELi lennujaamadesse ning kehtestades sihipärased majandussanktsioonid.

KOOSTÖÖ MEIE NAABRITEGA LÄÄNE-BALKANIL JA VAHEMERE PIIRKONNAS

Soovides uuesti kinnitada Lääne-Balkani riikide õigust kuuluda ELi, võttis komisjon 2020. aasta oktoobris vastu iga-aastase laienemispaketi, milles sätestatakse reformiprioriteedid, millega kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid peavad tegelema. Samal ajal võttis komisjon vastu ka **majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks**, mida toetati kuni 9 miljardi euroga investeerimise juhtalgatuste rahastamiseks. Kava ja sellele lisatud rohelise tegevuskava eesmärk on hoogustada pikaajalist taastumist, mida toetavad rohe- ja digiüleminek. Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon jõudsid 2. juunil 2021 poliitilisele kokkuleppele ühinemiseelse abi rahastamisvahendi III suhtes, mis sillutab teed ühinemiseelsele toetusele, sealhulgas eespool nimetatud majandus- ja investeerimiskava rakendamise kaudu.

2021. aasta märtsis esitasid komisjon ja kõrge esindaja Euroopa Ülemkogule ühisteatise **ELi ja Türgi** poliitiliste, majandus- ja kaubandussuhete olukorra kohta. Kasutades etapiiviisilist, proportsionaalset ja tagasipööravat lähenemisviisi, on EL valmis tegema Türgiga koostööd, et tihendada koostööd mitmes valdkonnas. Koostöö on meie ühistes huvides ja seda võiks jätkata järk-järgult – tingimusel, et Türgi jätkab ja suurendab konstruktiivseid jõupingutusi. Tunnistades, kui oluline on jätkata Süüria pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade toetamist Jordaania, Liibanoni, Türgis ja piirkonna muudes osades, tegi komisjon 2021. aasta juunis ettepaneku jätkata ELi rahaliste vahendite eraldamist, sealhulgas 3 miljardit eurot kuni 2024. aastani, et toetada Türgis võetavaid meetmeid. Dialoog demokraatia, õigusi riigi põhimõtte ja naiste õiguste austamise üle on jätkuvalt ELi ja Türgi suhete lahutamatu osa.

9. veebruaril 2021 vastu võetud ambitsioonikas ja uuenduslik **Vahemere piirkonna uus tegevuskava** aitab taaskäivitada ja tugevdada strateegilist partnerlust ELi ja tema lõunanaabruse vahel. Uus tegevuskava sisaldab spetsiaalset majandus- ja investeerimiskava, millega toetatakse lõunanaabruse riikide pikaajalist sotsiaal-majanduslikku taastumist. ELi uuest naabrapiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist eraldatakse ajavahemikus 2021–2027 kava rakendamiseks kuni 7 miljardit eurot, mille tulemusena võidakse järgmisel kümnendil teha piirkonda kuni 30 miljardi euro ulatuses era- ja avaliku sektori investeeringuid.

Aafrika Liit on ELi lähedane partner. Üheskoos loome jõukama, rahumeelsema ja kestliku tuleviku inimeste jaoks Vahemere mõlemal kaldal. COVID-19 vastane võitlus ja vajadus tegeleda selle majandusliku mõjuga tingivad vajaduse keskenduda veelgi rohkem erinevate partnerlusprioriteetide väljatöötamisele meie Aafrika partneritega, et jõuda Aafrika Liiduga 2022. aastal toimuval tippkohtumisel ühise lähenemisviisini. EL ja Aafrika Liit püüavad koos edukalt ellu viia ka ÜRO kestliku arengu eesmärged.

KOOSTÖÖ SAMU SEISUKOHTI JAGAVATE DEMOKRAATLIKE RIIKIDEGA KOGU MAAILMAS

8. mail 2021 leppisid pooled **ELi ja India tippkohtumisel** kokku ühenduvuspartnerluses ning jätkasid läbirääkimisi tasakaalustatud, ambitsioonika, laiaulatusliku ja vastastikku kasuliku kaubanduslepingu üle.

Ühtlasi lubati alustada läbirääkimisi eraldiseisvate investeringute kaitse lepingu ja geograafiliste tähistele lepingu üle.

27. mai 2021. aasta tippkohtumisel teatati **ELi ja Jaapani rohelise liidu** loomisest pärast eelmisel aastal kokku lepitud ühenduvuspartnerlust. Rohelise liidu kaudu kavatsesid mõlemad pooled järgmistel aastakümnetel kiirendada üleminekut kliimaneutraalsele, ringluspõhisele ja ressursitõhusale majandusele. Käesoleva aasta lõpus peavad EL ja Jaapan ka kõrgetasemelise tervishoiualase dialoogi, milles keskendutakse kestlikule rahandusele.

14. juunil kohtusid ELi juhid **ELi ja Kanada tippkohtumisel** peaminister Justin Trudeau, mille tulemusel loodi **tooraineid käsitlev strateegiline partnerlus** ja kõrgetasemeline tervishoiualane dialoog, mis toovad kasu mõlemale poolele. Kohtumisel kinnitati ELi ja Kanada suurt üksmeelt sellistes olulistes küsimustes nagu tervishoid, vaktsiinid, kliimameetmed, bioloogiline mitmekesisus, kaubandus, digiküsimused ja välisasjad.

EUROOPA, ÜLEILMSE KOOSTÖÖ KESE

ELi ja NATO strateegiline partnerlus

annab jätkuvalt
konkreetsed
tulemusi
Euro-Atlandi
kogukonna
hüvanguks.

Euroopa Komisjon ja kõrge esindaja esitasid veebruaris 2021 uue strateegia, et tugevdada ELi panust **reeglitepõhisesse mitmepoolsesse maailmakorda**. Strateegias kutsuti üles tugevdama ELi partnerlusi uute liitude kaudu kolmandate riikide, piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide ning muude osalejatega, näiteks kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et edendada kaasavat mitmepoolsust. ÜRO peasekretäri António Guterrese visiit Brüsselisse – esimene pärast tagasivalimist – andis 2021. aasta juunis võimaluse teha kokkuvõtte ELi ja ÜRO partnerlusest ning sillutada teed koostöö tõhustamisele.

NATO peasekretäri Jens Stoltenbergi esimesel kohtumisel volinike kolleegiumiga 2020. aasta detsembris tunnustati kahe organisatsiooni enneolematut koostööaset. ELi ja NATO strateegiline partnerlus annab jätkuvalt konkreetseid tulemusi Euroopa-Atlandi demokraatliku kogukonna hüvanguks paljudes valdkondades, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse, hübriidohtude, pahatahtliku välissekkumise ja küberkaitse valdkonnas. Liikmesriikide ja liitlaste tugeval toetusel tihendatakse veelgi koostööd vastupanuvõime, kujunemisjärgus ja murranguliste tehnoloogiate, kliima- ja kaitsevaldkonnas.

Maailmas, kus kriiside mõju kiiresti laieneb ja humanitaarabi põhimõtteid seatakse kahtluse alla nagu ei kunagi varem, ei ole ELi ülemaailmne vastutus humanitaarabi andjana ealeski suurem olnud. 10. märtsil võttis komisjon vastu ELi uuendatud **strateegilise humanitaarperspektiivi**, milles on esitatud kava, mille eesmärk on tugevdada Euroopa Liidu ülemaailmset humanitaarmõju.

EL on reeglitel põhineva mitmepoolse kaubanduse tugevdamisel esirinnas. Komisjoni 2021. aasta veebruari kaubanduspoliitika läbivaatamise (avatud, kestliku ja jõulise kaubanduspoliitika jaoks) eesmärk on kujundada uus üleilmne juhtimissüsteem ja arendada vastastikku kasulikke kahepoolseid suhteid, kaitstes samal ajal ELi ebaausate tavade ja kuritarvituste eest. Selles esitatakse komisjoni lähenemisviis **Maailma Kaubandusorganisatsiooni reformile**, et parandada selle põhifunktsioone: vaidluste lahendamine, reeglite koostamine ja järelevalve.

Maailma Kaubandusorganisatsioonil on COVID-19 kriisi ajal olnud oluline roll ülemaailmsete tarneahelate avatuna hoidmisel ning võimaluste loomisel võrdseks juurdepääsuks vaktsiinidele ja ravile. EL on olnud teerajajaks, tehes ettepaneku kaubandus- ja tervisealase algatuse kohta, keskendudes kaubanduse lihtsustamisele, ekspordipiirangute kaotamisele ja intellektuaalomandi süsteemi potentsiaali maksimeerimisele vaktsiinide ja ravimeetodite jagamisel.

Pärast esimese **kaubandusvaldkonna juhtiva järelevalveametniku** ametisse nimetamist 2020. aasta juulis on komisjon üha enam keskendunud ELi kaubanduslepingute rakendamisele ja jõustamisele. Muudetud jõustamismäärus jõustus 2021. aasta veebruaris, andes ELile volitused kaitsta oma kaubandushuve Maailma Kaubandusorganisatsioonis.

19. jaanuaril 2021 esitas Euroopa Komisjon **uue strateegia ELi majandus- ja finantssüsteemi avatumaks, tugevamaks ja vastupidavamaks muutmise kohta** lähiaastatel. Strateegia eesmärk on aidata Euroopal etendada maailmamajanduses juhtrolli, kaitstes samal ajal ELi ebaausate tavade ja kuritarvituste eest.

President von der Leyen ja Euroopa Ülemkogu eesistuja Charles Michel esindasid 11.–13. juunil 2021 Euroopa Liitu **G7 juhtide tippkohtumisel** Carbis Bays Ühendkuningriigis. Tippkohtumisel leppisid juhid kokku täiendavates kohustustes seoses vaktsiinide jagamise, kliimamuutustega seotud rahastamise ning konkreetsete edusammude tegemisega ülemaailmse lahenduse leidmiseks digitaalmajanduse maksustamiseks ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni reformimiseks. EL suurendas oma toetust ülemaailmsele hariduspartnerlusele 2021.–2027. aastaks 700 miljoni euroni.

EL on reeglitel põhineva mitmepoolse kaubanduse tugevdamisel esirinnas.

5. ÜHISELT EUROOPA TULEVIKKU KUJUNDAMAS

Üks Euroopa demokraatia võtmelemente on see, et kodanikud teavad, kellega poliitikakujundajad kohtuvad ja kes püüab mõjutada uusi õigusakte ja poliitikat. 20. mail 2021 allkirjastas komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukoguga uue institutsioonidevahelise kokkuleppe kohustusliku läbipaistvusregistri kohta. Lepinguga, mis jõustus 1. juulil 2021, laiendatakse **läbipaistvusregistri** kohaldamisala ning kehtestatakse huvide läbipaistva ja eetilise esindatuse kooskõlastatud põhimõtted ja eeskirjad ELi tasandil, luues ühise läbipaistvuskultuuri ning võttes samal ajal arvesse allakirjutanud institutsioonide eripärasid.

Euroopa kiirema taastumise seisukohast on tõhus õigusloome olulisem kui kunagi varem, samuti tuleb ELi õigusakte kohandada vastavalt tulevastele vajadustele. Selleks esitas komisjon 2021. aasta aprillis ettepaneku ajakohastada ja ühtlustada ELi õigusloomeprotsessi. **Paremat õigusloomet käsitleva teatise** vastuvõtmisega jätkab komisjon õigusloome võimalikult kaasavaks muutmist, et algatused oleksid eesmärgipärased ning parandaksid kodanike ja ettevõtjate igapäevaelu.

Euroopa tuleviku konverents on uuenduslik ettevõtmine osalus- ja aruteludemokraatias. Konverentsiga vastatakse kodanike soovile saada suurem sõnaõigus selle üle, mida EL teeb ja kuidas ta nende heaks töötab. Küsimus on selles, mis on ELi kodanike jaoks oluline. Konverents pakub kodanikele uusi võimalusi ELi tulevaste prioriteetide üle arutlemiseks ja nende sõnaõiguse suurendamiseks. See on avatud mis tahes taustaga kodanikele kõikjalt Euroopa Liidust, keskendudes eelkõige noortele. See annab nn vaikivale enamusele võimaluse ELiga suhelda.

10. märtsil allkirjastatud ühisdeklaratsioonis lubasid konverentsi ühised eesistujad, st Euroopa Parlamendi president, Euroopa Liidu Nõukogu roteeruv eesistuja ja Euroopa Komisjoni president, kaasata konverentsi järeldused tulevasse poliitikakujundamisse.

Konverentsi tegevus algas 19. aprillil, kui kolme institutsiooni esindajatest koosnev juhatus käivitas konverentsi **digitaalse platvormi**, mis on kättesaadav ELi 24 ametlikus keeles. Sellele järgnes Euroopa päeva avaüritus Euroopa Parlamendis Strasbourgis. Digitaalne platvorm on konverentsi keskpunkt ja esimene omataoline platvorm Euroopa tasandil nii mastaabi, interaktiivsuse kui ka mitmekeelsuse poolest. See koondab kõik konverentsiga seotud panused, sealhulgas ELi kodanike arutelukomisjonide ja konverentsi täiskogude panused.

Esimene ELi kodanike üritus toimus 17. juunil Portugalis ja täiskogu avaistung toimus 19. juunil Strasbourgis. Igas vanuses ja igasuguse taustaga kodanikud suhtlevad nüüd ELiga moel, mis varem polnud võimalik. Nagu ütles president von der Leyen oma 2020. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus: „Tulevik on selline, milliseks me ise selle kujundame. Ja Euroopa on tulevikus selline, nagu me tahame, et ta oleks.“

**EUROOPA LIIDU
OLUKORD**

AJATELG

SEPTEMBER

2020

18.9

Võrdõiguslikkuse liit: komisjon esitab ELi esimese rassismivastase tegevuskava.

24.9

Euroopa komisjon võttis vastu digirahanduse paketi, mis hõlmab digirahanduse strateegiat ning seadusandlikke ettepanekuid krüptovarade ja digitaalse tegevuskerksuse kohta, et tagada ELi finantssektori konkurentsivõime ning pakkuda tarbijatele juurdepääsu uuenduslikele finantstoodetele, kindlustades ühtlasi tarbijakaitse ja finantsstabiilsuse.

23.9

Uues rände- ja varjupaigaleppes nähakse ette täiustatud ja kiiremad menetlused kogu varjupaiga- ja rändesüsteemis ning tasakaalustatakse vastutuse õiglase jagamise ja solidaarsuse põhimõtteid.

OKTOOBER

2020

6.10

Võetakse vastu ulatuslik majandus- ja investeerimiskava, et ergutada Lääne-Balkani riikide püsivat taastumist ja soodustada piirkondlikku integratsiooni.

7.10

Komisjon võtab vastu uue kümneaastase kava, et toetada romasid ELis.

8.10

Komisjon kiidab heaks lepingu ravimifirmaga Janssen Pharmaceutica NV, mis võimaldab ELi riikidel osta vaktsiine 200 miljonile inimesele ja hiljem veel 200 miljonile inimesele. Komisjon on sõlminud esimese kokkuleppe ravimifirmaga AstraZeneca juba 14. augustil. Selle kokkuleppe alusel sai osta ELi liikmesriikide nimel 300 miljonit vaktsiinidoosi koos võimalusega osta hiljem veel 100 miljonit doosi.

14.10

Euroopa roheline kokkulepe: komisjon võtab vastu **uue kemikaalistrateegia**, et liikuda mürgivaba keskkonna loomise suunas.

21.10

Euroopa Komisjon andis ELi tööhõive toetamise erakorralise rahastu (TERA) raames välja **17 miljardi euro suuruse sotsiaalsete võlakirjade avapaketi**, et aidata kaitsta töökohti ja hoida inimesi tööl.

27.10

TERA rahalise toetuse esimese väljamaksena eraldatakse Hispaaniale, Itaaliale ja Poolale **17 miljardit eurot**. Rahastust on siiani kasu saanud kuni 30 miljonit töötajat ja 2,5 miljonit ettevõtet. EL on juba eraldanud kokku ligikaudu 90 miljardit eurot 19 liikmesriigile.

28.10

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu ELi direktiiv, millega tagatakse liidu töötajatele piisav miinimumpalk, mis võimaldaks inimväärselt elu olenemata sellest, kus inimene töötab.

NOVEMBER

2020

11.11

Käivitatakse **uus tarbijakaitse tegevuskava**, et anda ELi tarbijatele võimalus osaleda aktiivselt rohe- ja digipöördes.

11.11

Astutakse esimesed sammud **Euroopa terviseliidu** loomise suunas, et tagada parem valmisolek ja tõhusam reageerimine nii praegustes kui ka tulevastes tervishoiukriisides.

11.11

Euroopa Komisjon kiidab heaks ravimifirmadega BioNTech ja Pfizer sõlmitava lepingu, millega tagatakse võimalus osta esialgu 200 miljonit doosi kõigi ELi liikmesriikide nimel ning hiljem veel kuni 100 miljonit doosi.

12.11

Komisjon tutvustab ELi kõigi aegade esimest **strateegiat LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse kohta**.

25.11**25.11**

Soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välistegevuse kõigis aspektides esitatakse **soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava**.

Euroopa Komisjon kiidab heaks ravimifirmaga Moderna sõlmitava lepingu, millega tagatakse võimalus osta esialgu 80 miljonit doosi kõigi ELi liikmesriikide nimel ning hiljem veel kuni 80 miljonit doosi.

DETSEMBER

2020

2.12

ELi ja Ameerika Ühendriikide suhted: EL teeb ettepaneku uue, tulevikku suunatud ja üleilmset koostööd edendava transatlantilise tegevuskava kohta.

3.12

Komisjon esitab **Euroopa demokraatia tegevuskava**, et suurendada kodanike mõjuvõimu ja demokraatia vastupanuvõimet kõikjal ELis.

10.12

Euroopa roheline kokkulepe: tehakse ettepanek võtta vastu **määrus, milles käsitletakse säästvaid patareisid ja akusid** ringluspõhise ja kliimaneutraalse majanduse jaoks.

15.12

Digiteenuste õigusakt ja digiturgude õigusakt: tehakse ettepanek digiruumi põhjalikuks reformimiseks ning kehtestatakse terviklikud uued normid kõigi digitaalteenuste jaoks.

17.12

Nõukogu võtab vastu ELi **pikaajalise eelarve aastateks 2021–2027**, mille maht on jooksevhindades 1,211 triljonit eurot.

21.12

Euroopa Komisjon annab kasutusloa **esimesele ohutule ja tõhusale COVID-19 vastasele vaktsiinile**.

24.12

Pärast pingelisi läbirääkimisi jõuab komisjon **Ühendkuningriigiga kokkuleppele** tema ja ELi tulevaste suhete tingimustes.

27.12

Esimesed eurooplased vaktsineeritakse COVID-19 vastu.

JAANUAR

2021

18.1

Komisjon käivitab algatuse „**Uus Euroopa Bauhaus**“ kavandamisetapi, mille eesmärk on kombineerida disaini, kestlikkust ja investeeringuid, et aidata saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärke.

6.1

Antakse kasutusluba **teisele ohutule ja tõhusale COVID-19 vastasele vaktsiinile**.

29.1

Euroopa Komisjon annab kasutusloa **kolmandale ohutule ja tõhusale COVID-19 vastasele vaktsiinile**.

29.1

Komisjon kehtestab **COVID-19 vaktsiinide ekspordi läbipaistvuse ja lubade andmise mehhanismi**.

VEEBRUAR

2021

9.2

EL teeb ettepaneku **Vahemere piirkonna uue tegevuskava** kohta, et tugevdada strateegilist partnerlust lõunanaabruse partnerriikidega.

10.2

Euroopa Parlament kinnitab **taaste- ja vastupidavusrahastu suhtes saavutatud poliitilist kokkulepet**, mis on NextGenerationEU peamine vahend.

17.2

Et valmistada Euroopat ette uute viirusetüvede ohuks, teeb komisjon ettepaneku uue biokaitseks valmisoleku kava (algatus „HERA Incubator“) kohta.

17.2

Esitatakse uus strateegia, et tugevdada ELi panust reeglitel põhinevasse mitmepoolsusesse.

18.2

Komisjon töötab lähiaastateks välja avatud, kestliku ja jõulise ELi kaubanduspoliitika.

19.2

G7 tippkohtumisel teatas komisjoni president Ursula von der Leyen, et EL kahekordistab panust COVAXile, eraldades vaktsiini üleilmse kättesaadavuse tagamise mehhanismile 500 miljoni euro asemel 1 miljard eurot.

MÄRTS

2021

3.3

Võrdõiguslikkuse liit: komisjon esitab puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030, et tagada nende täielik osalemine ühiskonnas.

4.3

Tasustamise läbipaistvus: Komisjon esitab tasustamise läbipaistvust puudutava ettepaneku, mille eesmärk on tagada, et ELis makstakse naistele ja meestele võrdse töö eest võrdset tasu.

9.3

Euroopa digikümnend: komisjon võtab kursi Euroopa digivõimekuse suurendamisele aastaks 2030.

4.3

Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas tutvustatakse kavatsust luua tugev sotsiaalne Euroopa.

11.3

Neljas ohutu ja tõhus COVID-19 vaktsiin saab ELis kasutusloa.

10.3

Euroopa Parlamendi president David Sassoli, nõukogu eesistujariigi nimel Portugali peaminister António Costa ning komisjoni president Ursula von der Leyen kirjutasid alla **Euroopa tuleviku konverentsi käsitlevale ühisavaldusele**.

18.3

Asutatakse **Euroopa Innovatsiooninõukogu**, et aidata muuta teaduslikud ideed läbimurdeliseks innovatsiooniks.

17.3

Komisjon teeb ettepaneku luua **digitõend** COVID-19 pandeemia ajal turvalise ja vaba liikumise hõlbustamiseks ELis.

25.3

Euroopa roheline kokkulepe: komisjon tutvustab meetmeid **mahepõllumajandusliku tootmise edendamiseks**.

24.3

EL kehtestab uue tervikliku poliitikaraamistiku, et tagada **kõigi laste õiguste kaitse**, ning teeb ettepaneku luua Euroopa lastegarantii.

APRILL

2021

14.4

Kuritegelike organisatsioonide piiriüleste ärimudelite lõhkumiseks esitab komisjon **ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia** koos uue **inimkaubanduse vastu võitlemise strateegiaga**, et aidata ennetada kuritegevust, tuua inimkaubitsejad kohtu ette ja suurendada ohvrite mõjuvõimu.

15.4

ELi ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide organisatsiooni liikmete vahelises uues partnerluslepingus sätestatakse poliitilise, majandusliku ja valdkondliku koostöö raamistik järgmiseks 20 aastaks.

21.4

Komisjon teeb ettepaneku uute eeskirjade ja meetmete kohta **tehisintellekti tipptaseme** saavutamiseks ja selle vastu usalduse suurendamiseks, eesmärgiga muuta Euroopa usaldusväärse tehisintellekti ülemaailmseks keskuseks.

21.4

Kestlik rahandus ja ELi taksonoomia: komisjon jätkab tööd, et suunata raha kestlikesse tegevustesse.

MAI

2021

5.5

ELi tööstusstrateegiat ajakohastatakse, et võtta Euroopa tööstuseesmärkide seadmisel täiel määral arvesse uut olukorda pärast COVID-19 kriisi ning edendada üleminekut kestlikumale, digitaalsemale, vastupanuvõimelisemale ja maailmas konkurentsivõimelisemale majandusele.

8.5

Portos toimunud ELi ja India juhtide kohtumisel ja videokonverentsi teel sõlmivad EL ja India ulatusliku ühenduspartnerluse, kinnitades oma pühendumust teha koostööd vastupidava ja kestliku ühenduvuse toetamiseks nii Indias kui ka kolmandates riikides ja piirkondades.

12.5

Et juhtida ELi 2050. aasta eesmärgi poole, milleks on heas seisundis planeet hea tervise juures olevate inimeste jaoks, võtab komisjon vastu **ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste saavutamine“.**

17.5

Euroopa roheline kokkulepe: komisjon teeb ettepaneku luua ELis ookeanide, merede ja rannikualadega seotud tööstusharudele ja sektoritele **kestlik sinine majandus.**

7.–8.5

ELi institutsioonid, Euroopa sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid lubavad **Portos toimuval sotsiaaltippkohtumisel** teha kõik endast oleneva, et ehitada üles kaasavam ja sotsiaalsem Euroopa.

9.5

2021. aasta Euroopa päeval toimub Strasbourgis Euroopa tuleviku konverentsi avaüritus.

15.5

Aafrika riikide majanduse rahastamise teemalisel tippkohtumisel kuulutab komisjoni president Ursula von der Leyen välja Euroopa tiimi algatuse, millega toetatakse Aafrika taastumist COVID-19 pandeemiast.

18.5

Vastu võetakse **teatis äriühingute maksustamise kohta 21. sajandil**, et edendada ELis tugevat, tõhusat ja õiglast äriühingute maksustamise süsteemi.

20.5

Komisjon allkirjastab kolmanda lepingu ravimifirmadega BioNTech ja Pfizer, reserveerides ajavahemikul 2021. aasta lõpust 2023. aastani kõigi ELi liikmesriikide nimel veel 1,8 miljardit vaktsiinidoosi.

20.5

ELi liikmesriigid lepivad kokku, et avavad uuesti piirid väljastpoolt ELi pärit vaksineeritud reisijatele.

21.5

Komisjoni president Ursula von der Leyen kuulutab välja 1 miljardi euro suuruse Euroopa tiimi algatuse, mis käsitleb vaktsiinide, ravimite ja tervisetehnoloogiate tootmist ja kättesaadavust Aafrikas.

21.5

Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni ja Itaalia peaministri Mario Draghi poolt ühiselt korraldatud ülemaailmsel terviseteemalisel tippkohtumisel võtavad G20 juhid kohustuse astuda mitmesuguseid samme, et COVID-19 kriis kõikjal kiiresti lõpule jõuaks ja et valmistuda paremini tulevasteks pandeemiatega.

25.5

12 liikmesriigile eraldatakse TERA rahalise toetuse seitsmenda väljamaksena 14,1 miljardit eurot.

26.5

Komisjon esitab suunised desinformatsiooni käsitleva tegevusjuhendi tugevdamiseks, mis on esimene selline vahend kogu maailmas.

28.5

EL esitab Valgevene demokraatliku tuleviku toetamiseks kolme miljardi euro suuruse majandustoetuse paketi.

31.5

Omavahendite otsuse ratifitseerivad kõik liikmesriigid, mis võimaldab komisjonil võtta laenu, et rahastada majanduse taastamist taasterahastu "NextGenerationEU" abil.

JUUNI

2021

1.6

Tööle asub Euroopa Prokuratuur, mis on uus peatükk piiriülese kuritegevuse vastases võitluses.

2.6

Komisjon esitab uue strateegia, et muuta maailma suurim vaba reisimise piirkond – **Schengeni ala** – tugevamaks ja vastupidavamaks.

3.6

Komisjon teeb ettepaneku usaldusväärse ja turvalise Euroopa digiidentiteedi raamistiku kohta, mis on kättesaadav kõigile ELi kodanikele, residentidele ning ettevõtetele.

15.6

Brüsselis toimunud tippkohtumisel võtsid ELi ja USA juhid kohustuse teha lõpp COVID-19 pandeemia ja kiirendada maailmamajanduse taastamist.

JUULI

2021

6.7

Selleks et suurendada ambitsioone kestliku rahastamise valdkonnas, võtab komisjon vastu **ettepaneku Euroopa roheliste võlakirjade standardi kohta**, millega luuakse kvaliteetne vabatahtlik standard võlakirjadele, rahastamaks kestlikke investeeringuid.

14.7

Komisjon võtab vastu ettepanekute paketi, mille eesmärk on muuta ELi kliima-, energia-, maakasutus-, transpordi- ja maksupoliitikat selliselt, et **2030. aastaks** oleks võimalik vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet **vähemalt 55%** võrreldes 1990. aasta tasemega.

16.7

Uue **ELi metsastrateegia** eesmärk on tagada terved ja vastupanuvõimelised metsad, mis annavad olulise panuse bioloogilise mitmekesisuse ja kliimaeesmärkide saavutamisse.

20.7

Õigusriigi olukord aastal 2021: ELi aruandest selgub, et kuigi liikmesriikide arengutendentsid on positiivsed, esineb ka suuri probleeme.

20.7

Võitlus majanduskuritegevusega: komisjon reformib rahapesuvastaseid ja terrorismi rahastamise tõkestamist käsitlevaid õigusnorme.

AUGUST

2021

25.8

Alates 2020. aasta detsembrist on ELis **manustatud 522,4 miljonit vaktsiinidoosi** ja üle 250 miljoni ELi kodaniku on täielikult vaktsineeritud.

Euroopa Komisjon ei vastuta taaskasutamisest tulenevate võimalike tagajärgede eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021

© Euroopa Liit, 2021

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtteid rakendatakse vastavalt komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsusele 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud Creative Commons Attribution 4.0 Internationali (CC BY 4.0) litsentsi alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud kõik muudatused.

Selliste elementide kasutamiseks või paljundamiseks, mis ei kuulu Euroopa Liidule, võib olla vaja taotleda luba otse õiguste omajalt.

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

PRINT	ISBN 978-92-76-38889-0	doi:10.2775/367848	NA-09-21-227-ET-C
PDF	ISBN 978-92-76-38846-3	doi:10.2775/26412	NA-09-21-227-ET-N